

GAZDASÁGI LAPOK

Alapította KORIZMIOS LÁSZLÓ
1849-ben.

MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.

VEZÉRELV: Hozzunk mezei gazdaságunkba helyes arányokat.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:

Egész évre . . . . . 20 kor.
Fél évre . . . . . 10 „
Negyed évre . . . . . 5 „

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Múzeum-körut 7. sz.

Az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” ingyen mellékletével.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez, az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalhoz címzendők.

HIRDETÉSEKET

a lap kiadóhivatala veszi fel.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Hirdetési mellékletek jutányos árban fogad-
tatnak el.

Előfizetési felhívás.

Azon nagyfokú bizalom, melyben boldogult atyám Ordódy Lajos elhunytá óta a nagyérdemű gazdaközönség részesíteni sziveskedett, azon reményt ébresztette bennem, hogy ezen immár 1912-ben **64-ik** évfolyamába lépő lapok iránt a jövőben is bizalommal s elismeréssel fog lenni t. olvasóink mindinkább szaporodó serege. Csekélységemnek, mint a „Gazdasági Lapok” kiadótulajdonosának pedig legfőbb kötelességem lesz a folyó évben előlegezett bizalmat a legnagyobb fokban kiérdemelni s lapjaimat azon magas niveau fenntartani, melyben azok atyám alatt állottak, sőt azok jószágát, tartalmasságát, szellemi színvonalát emelni, legelső feladatommak tekintem. A lapnak szellemi része, nem apadt s éppen oly gazdag volt s bővelkedett illusztrációkban mint eddig, azonban határozottan kijelenthetem, hogy a lapok iránt több oldalról nyilvánított elismerésnek hatása alatt, jövőben még gazdagabb tartalommal s több és szebb ábrákkal fogom lapjaimat kiadni. Hogy pedig ezt tehessem, tekintve, hogy az általános drágulással a lapok előállításának költségei is tetemesen felszöktek, kénytelen vagyok az évi előfizetési árat 20 koronára felemelni. Az eddigi szerkesztőség változatlan buzgalommal fogja törekvésemet előmozdítani s a külmunkatársak nagyszámu gárdáját sikerült oly kipróbált gazdasági erőkből összetoborzani, kiknek már névsora is biztosítékot nyújt arra, hogy az csak jó és hasznos lehet, amit gazdag tapasztalataik tárházából papírra vetve a nagyközönség elé visznek, hogy a gazdasági ismereteket terjesszék a gazdaközönséget előrehaladásra buzdítsák. A változatosság élvezetet nyújt, mondja a latin példaszó, ezt tartom én is s azért legfőbb törekvésem lapjaimat minél változatosabbá és bővebb tartamúvá tenni s minél több oldalúvá fejleszteni.

Az immár XII-ik évfolyamba lépő „**Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok**”-ra nézve visszaállítom a régebbi állapotot s külön előfizetést nyitok, s ezzel a több oldalról hangoztatott kíváncsúnak is egyuttal eleget teszek, mert hisz a mai viszonyok között mindenki elismeri, miszerint az állattenyésztés és tejgazdaság az agrikultura legjövődélmezőbb, ennél fogva legnépszerűbb ága, így tehát e melléklet oly kimagasló fontossággal bír, hogy annak — szövegét és illusztrációit tetemesen kibő-

vitve — áldozatok árán is, a lehető legnagyobb elterjedést biztosítsam.

A „Gazdasági Lapok” előfizetői azonban továbbra is mint ingyen mellékletet megkapják.

Végül van szerencsém tudatni, hogy az **52-ik évfolyamát élő Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár** kiadása továbbra is tulajdonomban marad és kiadóhivatalomnál beszerezhető.

Különböző vállalataimat a magyar gazdaközönség szives jóindulatába s pártfogásába ajánlva

Budapest, 1912. január havában.

gazdatársi üdvözléssel maradok

ORDÓDY L.,

a „Gazdasági Lapok” az „Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok” és a „Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptár” kiadótulajdonosa.

Előfizetési feltételek.

A „GAZDASÁGI LAPOK”

64-ik évfolyamára az „**Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok**” mellékletével (XII-ik évfolyam) együtt:

Egész évre . . . . . 20 korona
Fél évre . . . . . 10 korona
Negyed évre . . . . . 5 korona

A gazdaközönség azon kívánalmának, hogy az „**Állattenyésztési és Tejgazdasági Lapok**” külön is megjelenjenek, ismét azzal óhajtunk megfelelni, hogy arra külön előfizetést is elfogadjunk.

Az előfizetési ár:

Egész évre . . . . . 10 korona
Fél évre . . . . . 5 korona

Ajánljuk egyben a lapunk kiadásában megjelenő közkeveltségnek örvendő **Kodolányi-féle Gazdasági Zsebnaptárt**, mely az idén **52-ik** évfolyamában jelenik meg, melyet bérmentve, ajánlott postai szétküldéssel **3 K 25 f. illérért**, utánvétellel **3 K 45 f. illérért** küld meg a

„Gazdasági Lapok” kiadóhivatala
Budapest, IV., Múzeum-körut 7.

SZEMLE.

Az időjárás, a gabona és marhaárak. — A bank kamatlábak esése, kartellbomlások és lisztelhelyezések. — A brüsseli czukorkonvenczió. — A takarmánytermés 1911-ben. — Hajóstarsaságok és az akció a drágaság ellen. — Adóirodák felállítása. — Táncz a sertés árak körül.)

Hogy desperátus idő uralkodik ahhoz szó alig fér. Egy előnye megvan, hogy a jégvermek alaposan megtöltettek s így a gazdák egyik mizeriájuktól felszabadultak. Jégkartellek még Bpsten sem működhetnek, a falukon pedig a tejgazdaságok vigan dolgozhatnak majd még a kánikulai hőségekben is. A hótakaró miatt jönnek ugyan panaszok, de általában véve csend honol mindenfelé. Várják gazdáink, hogy mi lesz? A gabnaárakban alig érezhető esések voltak e héten észlelhetők, többféle tőzsde fizetésképtelenség által beállott viszonyok miatt. A hizómarhában 2—3 korona esés, a sertésnél ugyanannyi áremelkedés észlelhető.

Angliában a bankkamatláb leszállítását helyezték kilátásba. Bizonyára a német birodalmi bank is követendi példáját, nálunk azonban több mint bizonyos hogy az osztrák—magyar bank ½%-al fogja 5%-os kamatlábát enyhíteni. A bankok és ipari vállalkozások remek dividendákat fizetnek s ügyvéljük a ráta enyhítése is indokolt lesz. Pénzszűke volt, mert főleg Franciaország nálunk elhelyezett tőkeit bevonta; főleg a jelzálog kötvényeket érinté ez. A kartellek is bomlanak. Így a juttakartell felbomlott és egy juttagyár alapítása lett hazánkban tervbe véve. A kartell a magy. kir. Curia „erkölcstelen ügylet”-nek nevezte el és ugylátszik az ilyen ügyletekből származó pörök sem nyerhették meg a méltóságos Curia tetszését. Szóval a kartellek pöreikben vesztesek lettek. Ez helyes is. A lisztelhelyezések körül nehézségek vannak. Persze nem látjuk a helyzetet oly veszedelmesnek mint azt malomkörökben vélik. A korpánál regresszállják magukat a malmok a 15—15.30 árnál. Németországban a burgonya bevitelle augusztus 1-től február 14-ig vámmentes, míg február 15-től július 31-ig tonnánként tíz márká importvámot fizet az idegen származású burgonya. Tekintettel az ideai nagy hiányra (a tavalyi 434 millió métermázsaival szemben az idén 333 millió métermázsa termett) a berlini kamara sürgős felterjesztést intézett a kormányhoz, hogy a burgonya vámmentes behozatala kivételesen február 14-ike után is megengedtesék.

A Czukorgyárosok Országos Egyesülete állást foglalt Oroszország követeléseivel kapcsolatban a melyek a brüsseli czukorkonvenczió állandó bizottságának e hónap 29-én tartandó értekezletének napirendjére vannak kitűzve. Az országos egyesület többsége az Oroszországnak 1912. évre

Szövetkezeti bizományi sertéshizlaló-telepének ismertetőjét

érdeklődőknek megküldi a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE

Budapest, V., Alkotmány-utca 31. sz. a.

Ugyanitt kizárólagos árusítása a Monostori-féle miskarólast helyettesítő és a gyakorlatban jól bevált

„**m é h s ö r é t e z ő**” készüléknek.

engedélyezett kontingens-quantum mindennemű emelése ellen állást foglalt, még arra az esetre is, hogy Oroszország annak ellenében hozzájárulna a konvenczió tartamának meghosszabbításához 1918-ig. Egyes szónokoknak azonban sikerült a gyűlés résztvevőit meggyőzni, hogy a brüsszeli konvenczió esetleges meghiusulása oly állapotokat teremthetne, a melyeknek hordereje át nem tekinthető és a melyek a hozandó áldozatok hátrányai talán erősen fölül is mulhatnák. A plenáris gyűlés ezért elhatározta, hogy dr. Teleszky államtitkár, a magyar kormány képviselőjének további eljárása elé bizalommal tekint és meg van győződve, hogy Oroszországnak koncessziók tekintetében csak a föltétlenül szükséges minimális mértéket fogja koncedálni. A német érdekeltek tanácskozása konvenczió ügyében visszautasította a magyar részről tett javaslatot, hogy Oroszország kiviteli kontingensét az idén háromszázezer tonnára emeljék föl, ha ezzel szemben a konvencziót újabb öt esztendőre meghosszabbítják a régi alapon. Ezen a német tanácskozáson részt vettek a mezőgazdaság, a cukoripar és kereskedelem képviselői kétségtelen tehát, hogy állásfoglalásuk nagy sullyal esik latba. Ha a német kormány magáévá teszi az érdekeltek tanácskozásán megnyilatkozó fölfogást, nemcsak az orosz cukorkontingens fölemelése ellen, hanem konvenczió meghosszabbítása ellen is állást foglal. Hir szerint a német cukorspekuláció hatalmas hausseérdekeltége is szemből áll a megegyezésre törekvéssel, csak a fogyasztó érdekeit képviselő sajtó az, a mely a magyar propozíció elfogadása mellett kardoskodik. Rubinek Gyula az OMGE igazgatója pedig a következő javaslatot terjesztette a közgazdasági szakosztály elé, mely azt el is fogadta:

1. A brüsszeli nemzetközi cukoregyezmény 9 éves fennállása alatt beváltotta mindazon reményeket, melyeket az egyezményes államok hozzáfűztek, nevezetesen: a) Olyan színvonalra emelte a nemzetközi cukorárakat, melyek kiviteli jutalmak nyújtása nélkül is lehetővé tették a cukorkivitel. b) A magas cukorvámok felfüggesztésével csökkent belföldi cukorárak mellett nagy mértékben emelte a belföldi cukorfogyasztást, a mi által a cukortermelés fejlődése és jövedelmezősége biztosabb alapra támaszkodhatott. c) A belfogyasztás ezen jelentékeny emelkedése és a cukorkiviteli jutalmak elejtése folytán az állami bevételek igen nagy mértékben emelkedtek. d) A cukoripar nyugodt fejlődését biztosította, mert a nyílt és titkolt termelési és kiviteli jutalmak eltörlésével lehetlenné vált a cukortermelés nagyarányú fokozása s ezáltal túltermelés és válságok felidézése. 2. Ezekből folyólag kívánatosnak tartja a szakosztály az összes répatermelő s főleg cukorkivittel bíró államok érdekében, hogy az 1913. évi szeptember hó 1-én lejáró brüsszeli cukorkonvenczió jelenlegi formájában további öt évre azaz: 1918. évi szeptember hó 1-ig meghosszabbítottassék. 3. Nem zárkózik el a szakosztály az elől, hogy Oroszország az egyezményes államokhoz hasonlólag a cukorkivitel terén szabad kezet nyerjen, ha ép úgy, mint a többi egyezményes államok összes, a kivitt támogató közvellen és közvetett jutalmakat megszünteti. 4. A mennyiben Oroszország ezen feltétel mellett az egyezmény meghosszabbításához hozzájárulna, úgy tekintettel azon fontos érdekekre, melyek különösen Magyarország szempontjából az egyezmény fenntartását indokolják, Oroszországnak az egyezmény további meghosszabbításáért öt évre igen mérsékelt engedmények teendők. 5. Tekintettel a kérdés sürgősségére és fontosságára, a szakosztály jelen állásfoglalásá-

ról a pénzügyminisztert rövid uton értesíteni határozza azzal, hogy a magyar mezőgazdaság joggal elvárhatta volna, miszerint a cukoregyezmény körül folyó tárgyalásokról idejében informáltassék és véleménye — ha bizalmas uton is — kikéressék.

A m. kir. középonti statisztika hivatal a gazdasági tudósítók jelentése alapján összeállította Magyarország 1911. évi takarmánytermésére és a learatott takarmányterületre vonatkozó adatokat. Ez az összeállítás azonban még nem tekinthető véglegesnek, mert az adatok földolgozása még nincs felülvizsgálva, mert a m. kir. gazdasági felügyelőségek helyesbítő jelentései földolgozhatók még nem voltak. Nem lehetetlen tehát, hogy a jelzett munkálatok befejezése után ezen előleges összeállítás adatai lényegesebb változást fognak a végleges kimutatásban föltüntetni. Az adatok szerint termett: Széna és sarju a réten 87,122.289 széna és sarju a kertben 3,880.842, széna és sarju egyéb kaszálón 1,156.538, lóhere takarmánynak 11,502.996, luczerna takarmánynak 9,748.813, luczerna kertben 1,108.888, őszi búkköny, őszi hórós és rozs takarmánynak 685.325, tavaszi búkköny és zabos búkköny takarmánynak 13,360.777, baltaczim 785.331, muhar 1,514.490, szálas takarmány összesen 130,866.289 métermázsa. Csalamádé 21,271.822, tengeriszár 65,756.808 métermázsa. Takarmányrépa 51,148.707, takarmányrépa kertben 2,866.641, tarlórépa mint utónövénny 553.144, répa összesen 54,568.492 métermázsa. Tök 1,947.471, tök, mint melléktermény 20,308.351, összesen 22,255.822 métermázsa.

Az Osztrák Lloyd, a Dalmatia, Ragusea, Istria és Trieste s az Ungaro-Croata hajóstársaságok együttesen elhatározták, hogy a burgonya, zöldség, széna és a szalma viteldiját, melyek a községek és mezőgazdasági bizottságok számára érkeznek nagyobb mennyiségben, ötven százalékkal mérsékelik. A kedvezmény akkor vehető igénybe, ha a közfogyasztási célt hivatalosan igazolják. A hajóstársaságok e kedvezménnyel a drágaság ellenes mozgalmat kívánják elősegíteni.

A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége igen behatóan foglalkozott az adóreform életbeléptetésének kérdésével s ezzel kapcsolatban elhatározta, hogy a Szövetség tagjai érdekeinek védelmére az idei év őszén adóirodát szervez. Ügyvéljük, hogy nem végezzük felesleges munkát, a kapcsolatosan az OMGE gazd. tanfolyam előadásaival arra utalunk, hogy természetesen mérsékelt díjazás kapcsán a gazdák részére és védelmére is ilyen adóiroda felállítassék. Csak hogy megismételjük, hogy mérsékelt legyen a díjazás!

Végül felemlítjük, hogy a „Mészárosok és Hentesek Lapjának” t. szerkesztője január 19-én megjelent lapjának számában válaszolt az általunk jelzett 34%-os, a 3-ik lapszámunkban megpendített sertésár esésekre. Kimutatja, hogy az 2.6—6.1% volt Budapesten. A sertésár esése ezen árak alapján, melyek az árusításra kicsinyben elérték. Nagy tévedés froghat fenn, mert mi a gazdák és általuk helyben elért sajnós ár eséseit érintettük és nem a budapesti árakat, mert nem tudjuk, hány közvetítő nyeréskedik a sertésen és pium desideriumunkat fejeztük ki, vajha a Bpsten kimért husárunk is ama 34%-os áresés érvényesülne. És ezt a részt fenntartjuk továbbra is daczára, hogy jelenleg 2—3 koronás emelkedés érezhető a falukon és annak daczára, hogy t. kollégánk mindenképen a haszonleséstől fehérre óhajtja mosni a védel-

mére szoruló és azt igénylő iparát. Valami statisztika féle aligha tüntethetné ki a hentesipar tönkremenetelét, de még azt sem, hogy nem nagy hasznot hajt a mesterség. Néha többet, néha kevesebbet, de az mindig csak plussal záródik. Nincsen megírva sehol sem az, hogy a nyereség százaléka az egekig emelkedjenek. A gazdák szolgálják például, kiket a drágaság okozóinak tartanak, holott az ő viszonyaik megváltoztak, megdrágultak és a termelés százféle bajaival és mizériáival küzködnek. Csak hogy mások a termelés szerény és az ipari feldolgozás busás jövedelmei.

A mezőgazdaságnak egyetemi oktatása.

Irta: Dr. Rodiczky Jenő.

A magyar gazdák óhajainak tengeréből időnkint egy csillogó fantom bukkan föl, hogy csakhamar letünjön annak felszínéről.

A mennyire visszaemlékezem már 40 év előtt tünt fel szemünk előtt ez a fantom; nem tudom „földiekkel játszó égi tünemény” vagy tengeri kigyó; de annyit tudok, hogy alakot változtat és más-más színeket öltött az idők folyamán „mezőgazdasági — szakoktatásunk betetőzése”, melyet ifju lelkesedéssel oly fényesnek álmodtam, de tapasztalván azt az „amerikázást”, mely e kérdés körül folyt, azokat az érdek ellentéteket, melyek érvényesülését folyvást akadályozzák azt a szinte hihetetlen hűlyeséget és melegséget, melylyel azt pertraktálják egy idő óta, megsoktam a hozzá fűzött reményeket pesszimiztikusan szemlélni. Ezen a Darányi 2-ik minisztersége alatt tapasztaltak, éppenséggel nem változtattak — sőt!

Az ő szakoktatásügyének főosztályvezetője meg is abrehendált reám, hogy én nem vettem túlságos komolyan a miniszternek a gazdasági főiskola tanulmányozásának (oh ezek a tanulmányozások!) elrendelését. Azt sem, hogy budgetszerűleg gondoskodott az előzetes költségek fedezéséről; a minthogy az a mezőgazdasági muzeumnak nevezett „drága gombtól” sem vártam, hogy a főiskola frakkját okvetlenül hozzá varrják. Mikor aztán, egy szép napon, pár ordre de mufti, öt gazdasági akadémiahoz lett szerencsénk, nem osztzkodtam azok örömrivalgásában, kik azt kiáltották, hogy az a férfiu, a ki cselekedett, „ily merészt és nagyot” meg fogja csinálni, az áhított főiskolát is.

Nekem inkább úgy rémlett, hogy ezzel az általános Peer-schubbal, nemcsak az elégedetlen tanférfiak kaptak egy kis angofflastromot, hanem a magas politika ezzel tapasztalt vélt nyomni sok kelletlenül kiáltó szájra... A tavalyi gazdasági kongresszuson ugyan kijelentettük, hogy nem engedünk a 48-ból! Nekünk az önálló gazdasági főiskola kell, még pedig, magában az ország fővárosában. Serényi Béla gróf földmívelésügyi miniszter azonban mult évi december 14-én tartott nagy beszédjében mitsem szólott, sem a főiskola, sem a gazdák érdekképviseléről. Ebből én ugyan nem akarom következtetni, hogy ő neki egyik sem kell, de talán abból a hallgatásból mégis ki lehet olvasni, hogy legalább úgy nem kell, a mint hogy azt élébe tálalták. Ez a benyomása volt valószínűleg Károlyi Mihály gróf az O. M. G. E. elnökének is, ki „a magyar gazdákhoz” decz. 23-án intézett szótátában panaszosan említi, a „mezőgazdasági érdekképviselő törvényes rendezésének és a mezőgazdasági főiskola tervezetének eltörlését a távolabbi jövőbe.” Ez alkalommal igen helyesen azt az óhaját hangoztatja, hogy: „minden alkalmat használjunk fel annak a régi követelésnek a megvalósítására, hogy a gazdasági szakképzettség a közgazdaság egész szervezetében, így a földmive-

KÖSZEGI KÁROLY FÉLE SZABADALMAZOTT MÓTOROS BAJA

KÖZPONTI IRODA: BUDAPEST, IV. KERÜLET, FERENCZ JÓZSEF-RAKPART 27. SZÁM.

A Kőszegi-féle szab. motoros talajművelő gép bebizonyított előnyei:

1. A legideálisabb földmunka, a minőt eddig csak a kertész tudott előállítani. — 2. Egyetlen munkával vetés alá ideálisan kész a talaj. — 3. Ideális trágya alásztás; feleannyi trágyával ugyanolyan eredmény, mint az eddigi teljes trágyával. — 4. 30%-kal olcsóbb és 100%-kal jobb talajmunka, mint bármely ekével. — 5. Nem kell se henger, se borona, se rögtörő. — 6. 30% vetőmagmegtakarítás, mert minden elvetett ép mag kikel utána. — 7. Legalább 3—5%-kal nagyobb terméshozam (voltak 1910-ben 100% terméshozamok is.) — 8. Őrlésre, cséplésre, fuvarozásra, utak lehengerezésére kitűnően alkalmas.

Az egyedüli racionálisan dolgozó és munkájában felülmulhatatlan talajművelő gép.

Referenciák: Gróf Széchenyi Emil Vajszka, gróf Hunyady József Kéthely, gróf Wenkheim Frigyes Pusztá-Szöllős, gróf Karácsonyi Jenő Bánlak, báró Bánffy Ferenz Karácsonfalva, Máár Zoltán Alattyán, Rakovszky Antal Kocsóc, Epstein Sándor Jászkarajenő, Szintay Kálmán Érendréd, Mächmer János Pusztá-Rastóvácz, Razgha Ernő Honkiskér, Pannohalmi Főapátság Kismegyer, Butykay László Mikola, Köhner Alfréd Munkács, báró Sennyey Béla Bély, gróf Degenfeld József Szinna, dr. Mesterházy Ernő Nagygeresd, dr. Goszthony Mihály Bárdibükk, gróf Pejacevich Tivadár Nasice, Magy. kir. állami ménesbirtok Bábolna, Gazdasági akadémia Debrecen, gróf Serényi Béla Putnok stb.

Szabadalmazva az összes államokban. — Német- és Oroszország részére gyártási engedélyt adva:

Heinrich Lanz cégnek, Mannheim.

lésügyi miniszterium ügyvitelében is megfelelően érvényesüljön és a végrehajtó hatalom a gazdasági életre nevelt tisztviselőkre támaszkodhassék.

Azon nagyon érzett hiányon, hogy köztisztviselőink nincsenek áthatva a gazdasági szaktudás fontosságáról, azonban máról holnapra nem lehet segíteni. Jogász nemzet vagyunk, az is maradunk, ha Isten is úgy akarja, mint jó magunk. A jogász t. i. ha megesik is, hogy gyengécske jogtudós, minden egyébhez föltétlenül jobban ért mint mások.

Tehát csak rendén való, hogy a leggyaralóbb vidéki jogakadémia jogvégzettsége gradus ad Parnassum minden néven nevezendő hivatalra és méltóságra. De nemcsak a kiváltságos jogászok, hanem a magyar közfelfogás igen alárendelt disciplinának tartja a mezőgazdasági tudományt. Mint a Jankee-vel nem lehet megértetni, hogy a néger is emberszámba megy, nálunk a végzett gazda különösebb becsülésre ne számítson s ha ilyen elvtéve érvényesült is valamelyik miniszteriumban, azt minden másnak inkább köszönheti, mint szaktudásának. A bécsi brünni stb. műegyetemek hűségesen föntartották mezőgazdasági tanszékeiket s ezzel a szakbuvárlat egy-egy fészket. A mi budapesti műegyetemünk (mely pedig korának egyik leglelekesebb és racionálisabb gazdájának, József nádornak nevével viseli), sietett az ott fennállott mezőgazdasági tanszéket beszüntetni, mert hát tudvalevőleg a mérnököknek szükségesebb a botanika és az állattan, mintsem mezőgazdasági tudás.

De tovább megyek; az országos vásárok sarát sarkantyan taposó állatorvosoktól is hallottuk, mióta főiskolát végzettek, hogy ők is csak annyit, de többet tudnak, mint a gazdasági akadémiákat végzett okl. gazdák; tehát a diplomás gazdák nál is minden tekintetben előbbre valók. Sokan, kik most (éppen idején) egy közgazdasági egyetem felállításáért lelkesednek, ezen állapotok javulását csak akkor várják, ha a mezőgazdasági tudomány is egyetemi rangot nyer hazánkban. Néhai Kodolányi Antal barátom, a ki egy gazdasági főiskola fölállításának hosszú évtizedeken át lelkes harczosa volt, azonban élete utolsó napjaiban szintén elvesztette ebbeli reménységét és nézetem fe' é hajlott, hogy ne hajszoljunk nyilvánvaló utópiát, hanem koncentráljuk erőnket arra, hogy a mezőgazdasági tudományt az egyetemen legalább fakultási jogot szerezzünk. Nézetünk csak abban tértek el, hogy ő, a bölcsészeti karba helyezte reménységét, míg én, a jog- és államtudományi karban vélvén azt létesítenőnek.

A végzett jogászok a multban is kivételesen fölkerestek valamely gazdasági akadémiát; bár ez a körülmény nem igen szolgált nekik a közpályákon előnyükre, de tömegesebb látogatást a dolog természetéből egyáltalában nem lehet várni. De ha módjában állott, a hol jogi és államtudomány ismereteit szerzi, a mezőgazdaság őt leginkább érdeklő tanáiba betekintést nyerni, akkor valószínű, hogy ebbeli tudományozomját is ki fogja elégiteni, notandum, ha a szomszúságra vizsgakényszerrel kissé szorítják. Azután megfogja látni, hogy az üzemtan tulajdonképpen alkalmazott nemzetgazdaságtan, a mezőgazdasági technika sok része gyakorlati természettudomány s hogy a gazdasági rendszerek, fordák stb. nem is holmi receptstudiumok; lassankint azután meg fogja érteni a mi publikumunk is annak lehetőségét, — hogy szerény gazdasági praxisból, egyetemi katedrára hívott szürke professorból, Excellenciás ur válhatott; mint néhai Kühn Gyula, a kit pedig a magyar tudományos akadémia ugyancsak nem választott volna tag-

jának, mert nyilvánvaló dolog, hogy gazdaember, semmiképpen nem tekinthető tudósnak.

Ha a budapesti vagy kolozsvári egyetem nem akarna kaput megnyitni, az egyetemi jogosultságért küzdő mezőgazdaságnak, talán a megszületendő pozsonyi és debreczeni egyetemeken azt ki lehetne vinni, legalább ily módon ismét visszanyeri a 20-ik században azt a helyet, melyet már más országokban évszázadokkal előbb kivívott magának.

A mezőgazdaságtan művelése végelemzésben az egyetembe való, a honnan kiindulását vette; mert a modern közgazdák uttörő elődjei éles megfigyelő tehetséggel felismerték, hogy itt a polgárjog méltán megilleti.

Igy történt, hogy Thomatius Kristóf a mezőgazdaságtanból, mint alkalmazott kamarális tudományból már 1630-ban tartott előadásokat a hallei egyetemen.

Az elhintett mag megérlette gyümölcseit Európaszerte; a többi között I. Frigyes Vilmos 1727-ben állított fel egy oekonomiai és kamaralistikai tanszéket; Berlinben, Gassner valamint O. M. Frankfurtban Ditmar részére. 1730-ban a svédországi rintelni egyetemen állítottak tanszéket az oekonomiának; 1752-ben Maria Terézia a Theresianumon hozta be a mezőgazdaságtan oktatását, 1762-ben pedig, a bécsi, 1766-ban a prágai és 1777-ben a budai egyetemen állított fel tanszéket a mezőgazdaságtannak. De ezen, az 1777 aug. 22-én, 4322 sz. a. kelt királyileirattal s 1777 évi szpt. 9-én 4892. sz. a. kelt helytartósági intézménnyel rendszeresített gazdasági tanszék a bölcsészeti kar kebelében létesített annak kétévi tanfolyama keretében.

Igaz, hogy a mezőgazdaságnak oly tanára akad Mitterpacher Lajosban (1734—1814), kiről Fejér György azt írta, érdemei ismeretesekek a külföldön, halhatatlanok a hazában; Pauler Tivadar pedig elnevezhette hazánk Columellája és Bonnet-jának — azonban mint bölcselmi disciplina, csakhamar elposványosodott míg a racionalisták magukhoz ragadták a doktrina fejlesztésével az oktatást is, mely az izolált akadémiákon egy időben diadalokat aratott, mialatt az egyetemeken és egyéb főintézeteken (hazánkban a budai ipariskolánál 1847 óta) tengődő mezőgazdaság encyklopaediai tanszékek csak türt existenciában sinylődtek.

Abban a korban csak Schulze Frigyes Gottlieb (1775—1860) volt, ki a mezőgazdaságtan egyes részeinek, helyes viszonyát egymáshoz éles elmével felismervén, a mezőgazdaságtannak az államtudományi kar keretébeni oktatás mellett tört lándzsát, kiadván 1826-ban tervezetét egy az egyetemmel kapcsolatos, gazdasági tanintézet felállításáról. Halála után azonban az általa alapított jeni intézeten is a közgazdasági és államtudományi irányzatok, teljesen háttérbe szorultak, mignem Schulze von der Goltz báróban ismét méltó utódja támadt.

A közgazdasági alapok elhanyagolása jóformán Liebig fellépésével esik össze, ki világos gyakorlati és jóformán diktátori módon megmutatta a mezőgazdáknek, hogy földjeiket s haszonállataikat meghatározott természeti törvények alapján, kell kezelni és tenyészteniök, ha magasabb hozamokra kívánunk szert tenni. Liebig tanait sikeresen követte is, a gazdák zöme, mimellett a nyers hozamok lényegesen fokoztattak s velük egy ideig párhuzamosan a tiszta jövedelmek is.

Thomatius szellemei hagyatéka lassankint feledésbe ment azon, másik kísérleten kívül, melyet 1832-ben, élén ismét Schulze-val tettek, Greifswalde-ban, egy az ottani egyetemmel kapcsolatos kamaralistikai mezőgazdasági akadémia felállítására tárgyában.

De azért a racionalisták izolált akadémiajának sorsa is, válságra jutott s maga Liebig volt, ki a müncheni tudományos akadémia 1861 márcz. 26-án tartott emlékeztető ülésben oda vetette neki a harci keztyűt mert a rohamosan fejlődő természettudományokkal lépést haladni nem volt képes.

Azóta, úgy az önálló gazdasági főiskolák, valamint az egyetemekkel kapcsolatos intézetek, az izolált akadémiák és gazdasági tanintézetek, jóformán mind azt hangoztatják, hogy a mezőgazdaságtan tulajdonképpen alkalmazott természettudomány. S egy kiváló német szakember azt mondja, hogy a mezőgazdaságtan lényeges tartalma a kulturszervezetek élettana és biológiája!

De az üzem rendezése és vezetése lényegben jog- és államtudományi szempontokból kell, hogy történjék s ily értelemben az üzemtan, becsléstan s könyvvitel, mint alkalmazott államtudományok, megfelelőbb méltatást kívánnak, mint a mennyiben most még részesülnek.

Technikailag jelesen képzett gazdákban hiányunk nincsen, de annál nagyobb olyanokban, kiknek az „oekonomika“ a jövő nagy feladataival szemben, kellő hasznát vehetné.

Ha a mezőgazdasági politika feladataira tekintünk, akkor látjuk csak igazán, mily kicsiny még annak táborokara s mily kevés, a hasznavehető közvitéz. A ki e tekintetben vérmesebb reményeket táplált, azt azon alacsony színvonal, melyben az országgyűlési oekonomiai viták rendszerint mozognak, azon csekély érdeklődés, melylyel a legnagyobb ilyen kérdések általában fogadtatnak, meggyőzhet bárkit arról, hogy az államtudományokban és a sociológiában alapos képzettség elsajátítása nem képezhetette a közelmúlt jelentékenyebb törekvését! Másrészt azonban ezen jelenségek nyomós érvül szolgálhatnának arra nézve, hogy oekonomiai disciplinák oktatása egyetemeinket nagyobb felkarolásban részesíttessék. Tehát első sorban kívánatos, hogy a jog- és államtudományi kar kebelében tanszékek állittassanak úgy a technikailag képzett gazdák, valamint azon osztály részére, mely a jogi és államtudományi fakultást frequentálva, utóbb politikai életünknek uralkodó elemévé válik s mely ha tudományos látkörét a jelzett irányban kibővitendő, nemcsak erkölcsi súlyban fogna nyerni, hanem működésével gazdasági életünknek nagyobb hasznára válnék, mint — minden jóakarata és nemes tradíciói mellett — mai nap.

Befolyásolja-e a növények felfagyását a vetés mélysége.

Írta: Szűcs János.

E lapok 1911. évi december 3-iki számában fenti czim alatt megjelent cikkre szabad legyen néhány ez irányban szerzett szerény tapasztalatomat is ismertetni.

Mindenek előtt konstatalom, hogy Bászeli Elek cikkirő kísérletet nem csak az én szerény tapasztalataimmal jönnek részben összeütközéshez, hanem a Campbell elmélet összes tételeivel is. Mert hiszen tudjuk, hogy Campbell épp a mélyvetésre fekteti a ritka sortávolságon kívül a fő-sulyt, hogy a mag a tömöttebb rétegbe jutva, gyorsabban csirázzon s gyökérzete a keményebb talajban jobban megtudjon kapaszkodni. Ennek az elméletnek igazolását a mélyvetéssel nekünk gyakorlati gazdáknek évek óta örvendetes formában volt és van alkalmuk látni, tapasztalni. Persze erre azt az ellenvetést lehetne felhozni, hogy nálunk más az éghajlat és csapadék viszony, tehát itt az amerikai elmélet nem lehet oly mérvadó, hogy azt szorososan betartsuk. Tény, hogy

Tények és tapasztalatok igazolták a

CASE járvaszántó gőzekék

feltétlenül praktikus, gazdaságos és üzembiztos működését.

Munkabírás óránként 2—3 hold. ❖❖❖

Előkelő magyarországi referenciák mindenféle talajra.

Uezérképviselő: Hahn Arthur és Társai, Budapest, VIII., Üllői-ut 52/B.

„G“ katalógus ingyen és bérmentve.

másképp állunk 5—600^{mm}-es évi csapadékkal a 180—200^{mm}-essel szemben, mert ha a mélyen vetett magra, agyagtalajon egy 15—20^{mm} eső jön közvetlenül a vetés után, vetésünk nem fog egyöntetűen kikelni, sőt 10—15%-a is a talajban fulladhat, a megcserepesedet talajfelület miatt, mely a légzést elzárja; de mert ősszel ritkán van októberben závorszerű eső, ha esetleg egy-egy táblánk ki is van téve ezen veszedelemnek, ezen is lehet segíteni egy alapos és okszerűen keresztül hajtott boronálás alkalmazásával. (A lefolyt őszön velem is megtörtént 6 év alatt egyszer ez az eset, amint a fenti módon segített.) Azonban ez a veszedelem is csak tulapróra művelt talajon állhat elő s mint jeleztem itt is közvetlenül a vetés után s kötött, agyagtalajon. De a mély vetésnek ezen ritkaság számban menő hátrányán kívül többszörös előnye mutatkozik. 1. a 2—3" mélységbe vetett mag gyorsabban kel ki s egyöntetűen. 2. az ilyen szisztéma mellett korábban is vethetünk rizikó nélkül, miután ha a kikelt növényre pár hétig nem is jön eső, a mélységben levő gyökérzet még mindég talál az altalajban annyi nedvességet, hogy vegetáljon, vagy hogy ki ne száradhasson. Homoktalajon tehát feltétlen nagy előnye van a mélyvetésnek, hol korán kell vetni s ha korán vethetünk fele maggal is elérjük azt a termést, sőt biztosabban, mint később a kétszer annyival; miután a korán vetett rozs őszig teljesen megerősödik, bokrosodik s dus gyökérzete a fagynak ellentáll, de dus levélzetével a talaj felületét is megvédi a fagyástól. Az említettek kivül előnye még a mélyen vetett kalászosnak az, hogy a viharoknak ellent áll, míg a felfagyott s tavasszal lehengerezett sekélyen vetett kalászos aratásig a talajra fekszik s vagy ott marad levágtatlanul, vagy éppen a kalászat vágja le a kaszás, tehát mindkét esetben kárba vesz. Másfelől a talaj felületén tengődő növény szárazság esetén különösen hiányos fejlődésű lesz, tehát fele termést sem ad a rendes mélységbe vetettnél.

A sekélyen vetett mag csak kedvező csapadék mellett kel egyenletesen, tehát ha nyirkos talajba kerül és vetés után pár napra esőt kap s továbbra sem szűkölködik csapadékban.

Másfelől ritkán fordul elő, hogy a talaj tul nedves állapotában olyan mélyen megfagyjon, mint a minő mélyen vetettünk. (2—3") Vagy ha meg is fagy ilyen mélységig, de napos időben télen nem enged ki egészen, s így ha felemelődött is a talaj s vele a növény is, csak a tavaszi végleges felengedés után fog a gyökérzet mellett is felengedni, tehát az egyszeri megfagyás annak gyökérzetét sem ki nem bírja emelni a talaj színéig, sem elszakítani.

Ezt a vetési módszert egyébként 6 év óta üzven, még egyetlen egy esetben sem fordult elő, hogy a mély vetéseim felfagytak volna. Hiszen a talaj, ha meg is fagy körülötte s az emelkedik is 2—3 cm-ért, a mélyen vetett növényt nem alterálja, körülötte csak a talaj emelkedik, a növény nem. Értve persze az 5—6" sortávolságban vetett növényt, mely csomós, bokros lévén, a talaj által nincs oly szorosán körülfontva, mint a sűrű sortávolság szerint s így izoláltabban álló növény. Czikkiró nem szabott határt sem a sekély vetés, sem a mélyen vetett magnak, hogy t. i. melyik a mély vetés az 1—2—3"-e? s melyik a sekélyvetés a 1—2—3 cm-éterre vetett-e? Legfőként ez indított ezen cikkirásra, hogy gazdatársaink tisztába jöjjenek ezen problémával. Nos tehát a mélyebb vetésnek laza, homok, illetve televénydus talaj s korai vetésnél van helye, a midőn még félni lehet a szárazságtól. A közép mélységű vetésnek középkötött, vagy vályogtalajon októberi vetésnél. Ha azonban kötött talajon is korán, szeptember 15—30-ig vetünk, itt is a mélyebb vetés fog előnyösebbnek bizonyulni. Sekélyen

csak az október 20—30-ika után eszközölt vetés fog indokolt lenni, a midőn már nincs reményünk arra, hogy vetésünk még az őszön annyira megerősödjék, hogy az esetleges felfagyásnak ellentbirjon állani. Ilyen esetben van értelme cikkiró nézetének. Egyébként, hogy milyen mélyen vessünk, azt általános szabály szerint megállapítani nem lehet. A gyakorlati érzékkel bíró gazda mindig tudja, melyik talajon milyen mélyen vessen. Azonban minden körülmények között a mélyebb vetés indokoltabb, miután az így vetett növény az első bütyöknél új gyökérzetet is nevel s így sok csapadék esetén a felső gyökérzetet el is táplálkozik, míg száraz időjárás mellett tisztán az alsó gyökérzetből s így sokkal kevesebb a rizikó a mélyen vetett kalászosoknál, mint a sekélyen alkalmazott vetéseknél, mely szárazság esetén nem prosperál, nem fejlődhetik normális mértékben.

Magyar len a Lys-ben.*

Irta: Gombossy Arthur.

E lap január 14-én megjelent számában „Magyar len a Lys-ban“ czim alatt egy latin közmondásokkal fűszerezett Rodiczky Jenő dr. tollából eredő elmefuttatást olvashattunk.

Mielőtt azonban a cikk érdemi részére rátérnék, im ideiktatom Rodiczkynek következő szavait: „Ha már minden áron azon vannak egyes honboldogítók, hogy szép veresü körmőczi aranyainkat vigyük ki Belgiumba, azt tanácsolnám, hogy egy alkalmas, légmentes szelenczébe rakva nem több, csak egy emberrel küldje ki a földmívelésügyi kormány és sülyesztse a Lys-be.“

Nos igen tisztelt olvasók, én szeretem a tudományos vitákban a tárgyilagosságot, s igyekszem a személyeskedések fölött — a mennyire lehet — napirendre térni, de ilyen megjegyzés teljesen szó nélkül nem maradhat.

Arra nézve kérnék némi felvilágosítást a cikkirótól, valjon kit ajánlana kiküldetésre a földmívelésügyi kormányra?

Czikkiró azt állítja, hogy: „minél képtelenebb valamely vállalkozás annál biztosabbra lehet venni, hogy mindig akad, a ki annak lelkes propagálója és ájtatos hive“.

A lentermesztés most aktuális ügye, a melyre t. cikkiró czéloz, lassan és következetesen jutott el jelenlegi állapotába. Akadtak ellenségei, mint minden új eszmének, de azok lojális, az igazságot kereső, elfogulatlan és önzetlen férfiak voltak, a kik a feltűnedező nehézségeket, az eszme jó és rossz oldalait egybevetették s szakszerű véleményüket érdem szerint nyilvánították. A lentermesztés szövetségi eszméjét támogató urak a mezőgazdaság, ipar és kereskedelem érdekeit mindenkor respektálták, a mit fényesen igazol azon ajánlatuk is, melyet a földmívelésügyi miniszteriumnak tettek, hogy t. i. mielőtt a tervbe vett szövetség megalakulna, tájékoztató kísérletet eszközöljön, melynek eredményétől tegye függővé annak létesülését. A kísérlet alig 14.000 korona kiadást involválna, a melylyel szemben — s már itt mutatkoznék a vállalkozás életképessége — 18 000 korona volna a bevétel úgy, hogy a kormány eme próbán is már 3—4.000 korona hasznot láthatna.

A propecció ugyanis az volt, hogy vásároltassék össze az ország különböző vidékeiről öt waggon lenkóró, a mely a Lys folyóban két, vagy három kiküldött jelenlétében áztatattassék ki, tilottassák és értékesítettessék.

* Mi a magunk részéről a „magyar len a Lys“-ben czimű vitát ezen mai cikkel lezárjuk.

Szerk.

Ezen kísérlettel kapcsolatos kiadások volnának:

Öt waggon lenkóró beszerzése körül felmerült költségek	K 150.—
Öt waggon lenkóró beszerzési ára á 10 K	K 5.000.—
Szállítási díj kötelező díjtétel szerint közvetlen vasuton per 100 q. K 430.—	K 2.150.—
Ponyvakölesön (kocsinként 30 nap 150 nap á 44 fill.	K 66.—
Áztatási költség 100 kg készárura lenre fr. 4500.—	K 4.320.—
Kiküldötték utiköltsége, 3 heti időzése és egyéb előre nem látható kiadások	K 2.200.—
Összes kiadás:	K 13.886.—

Ezzel szemben az értékesítésnél az eredmények a Lys átlagát véve fel. a következők: 75 q tilott lenben van

10 q á 300 fr = 3000.—
15 q á 280 fr = 4200.—
20 q á 240 fr = 4800.—
30 q á 200 fr = 6000.—
20 q kócz á 50 fr = 1000.—
fr. 19.000 =

K 18.240.—

Mutatkozó nyereség K 4.354.—

Ugy-e bár ilyen kísérletet szabad végeznünk? ez ellen sekinek sem lehet kifogása!

Majd így folytatja cikkiró: „Ez a terv épen séggel nem dicsekedhetik eredetiséggel, csak azt bizonyíthatja, a mit már úgy is tudunk, hogy a Lys-ben magyar lent is lehet áztatni és azt Courtraiban értékesíteni, mert ez „már megtörtént.“ Ez a kijelentés téves! A Lys folyóban ugyanis az utóbbi 25 esztendő lefolyása alatt a nyilvánosság tudomásával magyar provenien-cziájú lenkórót senki sem áztatott, annál kevésbé értékesített ilyen Courtra-i piaczn! 1908-ban én foglalkoztam a Lys partján magyar kóró feldolgozásával, s így egyelőre senki sem lehet nálamnál jobban tájékozódva az iránt, hogy a nyeredő tilott áru milyen eredményeket ad. Szívvel örvidenek azon, ha ilyen kísérletek eszközöltettek volna már Belgiumban, mivel az csak szövetségi eszmém diadalát jelenthetné.

Csekélységem meghozta azt az áldozatot, hogy magyar kóróval kísérleteztem a Lys-ben s pozitív eredmények alapján fordultam az O. M. G. E-hez, mint arra hivatott testülethez, hogy nagyobb arányú próba keresztülvitele érdekében interveniáljon a földmívelésügyi kormányzatnál.

Azt hangoztatja továbbá cikkiró, hogy: „tudva van szélesebb körben az is, hogy ezen eljárást (t. i. a belga methodust) a hazai ipar sikerrel meg is honosította közvetlenül Belgiumból behozott alkalmas munkásokkal. „Számталanszor kifejtettem már a „Köztelek“ és más gazdasági lapok hasábjain, hogy mennyire áltatja magát egyik hazai telepünk azzal, hogy megteremtette a „magyar Lyst“. Oly gyakran hangoztatta már e vállalatunk fü-fa előtt gyártmányai kiválóságát, hogy végre ő maga is szentül hiszi azt, noha az értékesítésnél a kvalitás kiválósága távolról sem jut kifejezésre, sőt a társaság üzleti eredménye is az ellenkezőről informálja a közvéleményt.

E helyütt bátor leszek hazánkban fennálló két nevezetesebb lenfeldolgozó gyárunk működését összehasonlítani. Az egyik a „Pannónia“ kenderés lenipar r. t., a másik pl. Fiedler János komáromi lengyára.

Előbbi lenkórónak feldolgozását belga methodus szerint eszközli, tehát olyan módszer szerint

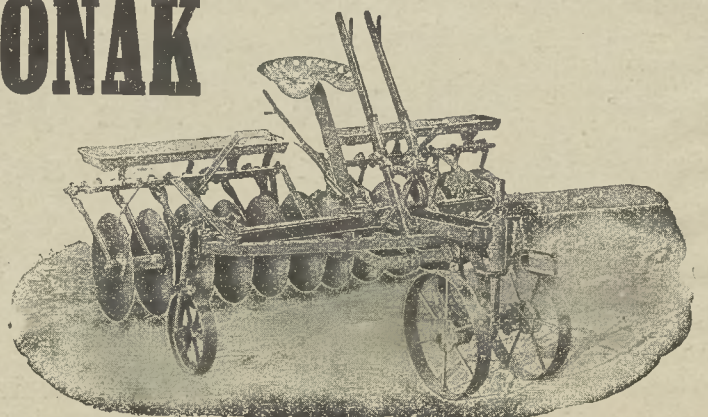
McCormick TÁRCSÁSBORONÁK

egyenletes munkájuk, könnyű vontatásuk, legerősebb szerkezetük és legkiválóbb anyaguk révén a legkedveltebbek és legelterjedtebbek. A tavaszi szántásra a legújabb szabadalmazott és a hazai viszonyoknak teljesen megfelelő

McCormick Tárçasboronát

már most kérjük megrendelni, miután gyárunk különben nem képes az óriási szükségletet idejében szállítani.

International Harvester Company of America
BUDAPEST, V., VÁCZI-UT 98.

készíti ki a lent, a mely — általános tapasztalat mutatja, — hogy minden más eljárással szemben 100—150%-al nagyobb rentabilitást biztosít s az ezen eljárással kapcsolatos kiadások alig 40%-al haladják meg a Fiedler által alkalmazott egyszerű áztatás költségeit.

A „Pannónia” exportra dolgozik, míg Fiedler tiltott árujának tetemes részét maga fonja komáromi gyárában. Amaz a külföld fokozottabb igényeit akarná kielégíteni finomabb minőségű tiltott gyártmányával, a melyekért némelykor 270 koronát is elér 103 kg.-ként, míg Fiedlert áztatásának és tilolásának kezdetlegesebb eredményei is kielégítik, mivel fonógyára maximum 60-as fonalszámig munkaképes s így a neki szükséges tiltott len átlagárának a 120—130 koronát nem is szabad túllépnie.

Nyers kőrös anyag szükségletét mindkét telep egy- és ugyanazon bázis szerint fedezi, holott természetes, de egyben kívánatos is volna, ha az a telep, a mely egyazon nyerstermékből ideálisabb, finomabb, tehát magasabb áron értékesíthető felkészít árut produkál, úgy a termelő gazdának előnyösebb egységárat is juttasson!

Tanácsosabb volna, ha a termelővel szemben gyakorolná a méltányosságot, mert akkor minden bizonynyal megszűnnének azok a nehézségek, melyek a lenterületek szerződésénél évről-évre megújulva és fokozódva felmerülnek:

Azt ajánlja továbbá a t. cikkíró, hogy üdvös volna a feldolgozó gyárosok szempontjából, ha a szállítási díjakat 1—2 koronával redukálná a Kereskedelemügyi kormány. Ez az óhajítás igen naiv! Furcsállom, hogy cikkíró 1—2 korona díjleszállításról beszél a jelenleg használatos díj-szabás mellett (I. kivételes) s akkor, midőn a különféle telepekre érkező lenkőrönak tetemes részét összesen, a megtett egész utvonatra két koronával kényesebb szállítási díjszokta terhelni. Cikkíró ajánlatát elfogadva gyakran megessék, hogy a két koronás engedmény tekintetbe vételével még a vasut fizetne a gyárosnak azért, mert szíves volt az ő vonalát igénybe venni s ezáltal a MÁV forgalmát örvendetesen emelte. Hiszem, hogy ezen üdvös ujtásra törekvő ajánlatot a kereskedelemügyi miniszter ur figyelmen kívül fogja hagyni.

Hivatkozik cikkíró e tekintetben Franciaországra, mint a hol ilyen nagymérvű kedvezmény megadatott! Megnyugtatóm mondhatom, hogy a szállítás díjtételei viszonylag ott sem kedvezőbbek, mint nálunk; csupán a raksúly kihasználása történik fokozottabb gonnal. De hisz a gyáros szempontjából amugy sem az a fontos, hogy milyen magas szállítási díj terheli a kórót, hanem csupán az érdekl, hogy mibe kerül neki 100 kg. lenkőro ab gyártelep, már pedig széles körben tudott dolog az, hogy míg a belga áztató lenkőroja 26—28 frankba kerül a Lys partján, addig a magyar gyáros lenje 11 usque 12 koronáért áll rendelkezésre az áztató telepen.

Tisztelettel kérdem, hogy minő érdeke fűződik cikkírónak ahoz, hogy hazánk lentermelői előtt teljesen elzárja annak lehetőségét, hogy ők végre-valahára a rentábilis lentermesztés előnyeit élvezhessék s meggátolja ab ovo azt, hogy olyan kísérlet eszközöltessék, mely senkire, de a földmivelésügyi kormányra sem ró terheket, ellenben hivatva volna eldönteni az eszme életrevalóságát!

*

Ezuttal megragadom az alkalmat, hogy Havas Gézának ugyanezen lap január 21-én „Termesztett lenünk ipari feldolgozása Belgiumban szövetheteti alapon” cím alatt megjelent cikkére is reflektáljak.

Válaszom rövid lesz, mivel Havas az általam

ajánlott szövetheteti eszmét alig pár sorban tárgyalja s inkább gazdasági előadást tart a hazai lentermelőknek, kiknek szemei elé úgy a francia és holland gazdák eljárását és a lenkőro termelése körül felmerült munkálataik intézését, mint a belga len feldolgozásának eredményeit helytelen világításban adja. Rövid lesznek továbbá azért, mivel mindazon aggályok, melyek őt ilyen kései kifakadásra készítették, már réges-régen eloszlódtak. Fűredy Lajos gazdasági szaktanár ugyanis a „Köztelek” 53., 71., 79. és a „Gazdasági Lapok” 1911 október 1-én megjelent számaiban minden felmerülhető akadályokról szakszerű tudással és a tapasztaltokról megemlékezett. Ezen aggályok azonban a „Köztelek” hasznoló számaiban, sőt intenzív viták keretében az OMGE nov. 22-én és decz. 4-én megtartott ülései során is teljesen eloszlottak, így hát ne vegye tölem zokon, ha idejét mult aggodalmi, valamint felhozott, de rég letárgyalt okadatolásai felett ma azzal a kéréssel térek napirendre, hogy olvassa el újból a fenthivatkozott lapszámokat, a melyekből minden felvilágosítást nyere.

Havas cikke bekezdésében érdekesnek mondja a dolgot, de később Rodiczky nyomán eredetiennek vallja, s nem veszi észre, hogy ellentmondásokba keveredik bírálatában. Azt mondja ugyanis, hogy: „ily szövethetetek a külföldön már régebben létesültek oly célból, hogy a természet lenkőrot a termelő saját vállalkozásukban helyben egyttal fel is dolgozzák”.

Nincs tisztában cikkíró azzal, hogy a belga áztatók nem a saját termésüket áztatják s hogy a feldolgozáson mutatkozó hasznót nem is adják a termelőnek, nincs tisztában azonban azzal sem, hogy a kontemplált szövetheteket nem ugyanazon célú szolgálják, mint a belga tiloló-cooperatio, hanem érdeke az volna, hogy az okszerűen termelt hazai lenkőrot szakértelmes belgák áztassák és tilolják, de a nyereségben a magyar gazdák részesedjenek; érdeme viszont az lenne, hogy ily módon, rentabilitása révén a magyar termelő kedvét a lentermesztés iránt ébrentartsa, sőt fokozza, továbbá, hogy lehetővé tegye gazdáinknak a Havas által czítált intenzív gazdálkodást, a mely — sajnos — napjainkban nemcsak lehetetlen és czéltalan kívánalom, hanem szerénytelen óhajítás is, mivel nem kívánhatjuk a termelőtől, hogy nyári tarlót törjön, ősszel mélyen szántson, műtrágyázzon, tavasszal porhanyitson, gondosan gyomláljon, kinyűtt lenkőro szárításával, kupolásával bibelődjék s mindezt azért, mert a beváltók ezt így kívánják egy alig nyolcz koronás egységár ellenében!

Helyesen jegyzi meg Havas, hogy termelőink állaga folyton, mondhatnók évről-évre változik, de miért nem emlékezik meg ennek kézenfekvő okáról? Ne a most fennálló hibákat, hiányokat és vizsáságokat tessék örökös enlegetni s azokért uos-untalan a termelőket felelőssé tenni, hanem inkább tessék a bajok kuforrására, az értékesítési mizériákra is rámutatni.

A történeti hűség kedvéért a következőkre kérem Havast: a mennyiben az általam felhozott számadatokra hivatkozik, azokat úgy adja tovább, minden hozzátoldás, tehát mennyiség-tani műveletek eszközzése nélkül, igazságosan és pártatlanul, a mint tölem hallotta s a mint azt kinyomtatva látta is. Az említett szövetheteket által szükségelt forgótóke nem 400.000 korona, hanem 280.000 korona volna, a mi — mondanom sem kell — igen nagy jelentőséggel bíró differenzia! Tovább megyek: olyan kijelentést tulajdonit nekem Havas, a mit én soha sem tettem sem nyilvánosan, sem előtte, hogy t. i. „a telep létesítésének költsége a termelésre

vállalt terület nagysága arányában a szövetheteket tagjait terhelne!” Ez nálunk — legalább jelenleg, a mikor a termelők pozitív bizonyossággal még nem bírnak a vállalkozás életképességé felől — teljes lehetetlenség, a mit azonban a kérelmezett kísérlet hivatva volna eldönteni.

Felállítja továbbá Havas a jelenlegi beváltási árat, melyek szerint a gyárak:

I. osztályu nyűtt lenkőrot	10—10.50	korona
II. „ „ „	9.—	„
III. „ „ „	7—7.50	„
IV. „ „ „	5.50—6.—	„

árban vesznek át. Ezen árak becsületes átlaga 7.93 korona volna, ha — és ez itt a bökkenő — a beváltásnál a gyárak I. oszt. kőrot legalább olyan arány szerint vennének át, mint II. vagy III. oszt. kőrot, azonban a tények ezen átlagot a 7.93 korona alá szorítják, mert vajmi kevés I. oszt. kőro minősítődik annak, ha még úgy igényelhetné is az osztályozást a legmagasabb beváltás szerint.

Az én felállításom szerint ép annyit I. osztályu kőro vétetnék át, mint II. vagy III. osztályu, kizárólag minőség és nem magasság tekintetbe vételével, úgy, hogy az átlag 9 korona volna. Érthetetlen tehát cikkíró azon kijelentése, hogy az általam ajánlott árak nem magasabbak, sőt alacsonyabbak a hazai lengyárak beváltási árainál. Kifejtettem és adatokkal igazoltam azt is, hogy a magyar kőro ab Belgium sem kerülne sokkal többbe, mint helytelen gazdálkodás mellett a magyar beváltó telepén (l. „Köztelek” 79. sz.).

Bátor vagyok még cikkíró figyelmét arra felhívni, hogy a rosthözam kedvező volta nem mindig a nyers kőro minőségében keresendő, hanem az áztatás és tilolás gondosságában. Bizony épen erre felejtették el kioktatni az itt járt belga munkások a nagylaki tilolókat.

Ezek után azt volnék bátor konstatálni a t. olvasóközönség előtt és talán azzal egyetemben, hogy úgy Rodiczky, mint Havas cikkének egy jellegzetes hasonlósága, mondhatnók feltűnő testvérvonása van, s ez az, hogy mindketten a császár szakállát ránczizgálják. Olyasvalami ellen harcolnak, érvelnek, a mi még nincs meg. Ellenzik a belgiumi szövetheteket eszméjét, a mely csupán akkor létesülne, ha előbb a földmivelésügyi miniszter egy kísérletet végeztetne. Ha cikkírók helyes nyomot taposnak s a kísérlet balul üt ki, úgy sem létesül a szövetheteket; ha ellenben a próba kedvező lesz, úgy a jeremiádák eredménytelenek, mert az eszme mégis csak diadalmaskodni fog.

Az élősövényről.

Hazánkban fájdalom nincs úgy elterjedve az élőkertés vagy élősövény, mint külföldön, pedig mint a szemeknek jóleső kellemes látvány is megérdemli a figyelmet, de másrészt, mint a nyeselekből származó lombtakarmányt vagy almot nyújtó dolog is figyelembe jöhet, kivált takarmányszűk években, végül egy kis tüzelő anyagot is szolgáltat. Az élő kertés alakitásánál figyelembe jövő fanemek között első helyet foglalja el a galagonya, utána következnek a gledicsia és a szeder, mint oly fanemek, melyek a nyesést, a formázást jól bírják, már a talaj felületétől fogva elágaznak, sűrűsödnek, úgy hogy jó kezelés mellett még a kis csibék sem igen tudnak azokon keresztül bujni s jól türik a megifjítást, midőn is erősen vissza lesznek vágva. A szeder kertés — spalierek is nevezik — még azért is előnyös, mert róla könnyű szerrel lehet a se-lyembogár tenyésztéshez szükséges leveleket szedni. Galagonya és gledicsia alomnak vagy

EREDETI AMERIKAI

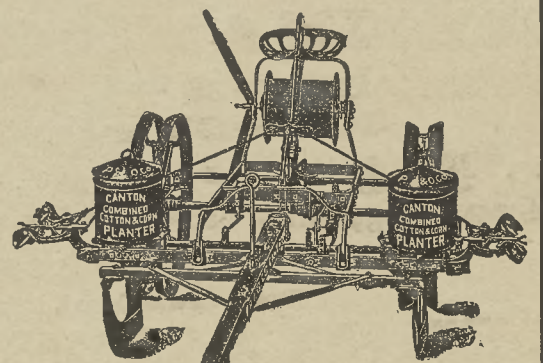
„SENIOR” tengeriültetőgép-peil (automatikus négyzet-ültető készülékkel).

ültetett kukorica a mult évi kedvezőtlen időjárás, hideg tavasz és hónapokig tartó nyári szárazság kétszer akkora termést adott holdanként, mint a régi módszer dacára is, szerint megmunkált.

„Minden gazda nagyobb terméseredményt biztosíthat magának.”

Felvilágosítás és árajánlattal szívesen szolgálunk.

INTERNATIONAL HARVESTER COMPANY OF AMERICA, Bpest, U., Váczi-ut 98.

eleségnek nem való, csakis tüzelőnek. Viszont a több helyen látható fagyal, gyűrűcserje, gertyán, juhar, bükk stb. alulról hamarosan felkopaszodik s nem nyújt védelmet a kertnek, melyet körül vesz; így vagyunk többnyire a fenyőből készült élőszövényekkel is. Liceum és akác, mint messzeterjedő gyökshajtásokat bocsátók éppen nem alkalmasak e célra.

Az élőkerítés ültetése, hogy hamarosan sűrűséget alkosson, legjobban úgy eszközözendő, mint azt 22-ik ábránk mutatja, melyhez bővebb magyarazat felesleges. Hogy a még gyenge fiatal cserjéket az állatok ne rongálják meg, czélszerű a kert körül először árkot ásni és csak ennek befelé hányt laza földjébe ültetni a sövénynek való csemetéket, mint azt 23-ik ábránk illusztrálja. Végül, ha nem kerítés, hanem utmenti szegély gyanánt szerepel a spalier, akkor mindkét oldalról megközelíthetnek az állatok, tehát két oldalt kell árkot húzni s vagy a töltésre vagy a padkára ültetni a bokorpalántákat, ezt tünteti fel 24-ik ábránk.

Figyelemre méltó körülmények a melasse-takarmányok vásárlásánál.

Irta: *Faltn Adolf.*

Ha a külföldi vagy hazai szakirodalmat figyelemmel kíséjük, állandó küzdelmet látunk a keveréktakarmányok forgalomba hozatala ellen, illetőleg olyan javaslatokkal találkozunk, amelyek szerint a keveréktakarmányok száma korlátozandó volna. Ezen küzdelem ellenére azt látjuk, hogy a keveréktakarmányokat, főleg pedig a több felszívó anyagból álló mellasse-takarmányokat nem tudjuk kiszorítani a takarmánypiacra, sőt az

23-ik ábra. Élősövény egyoldalu árokkal.

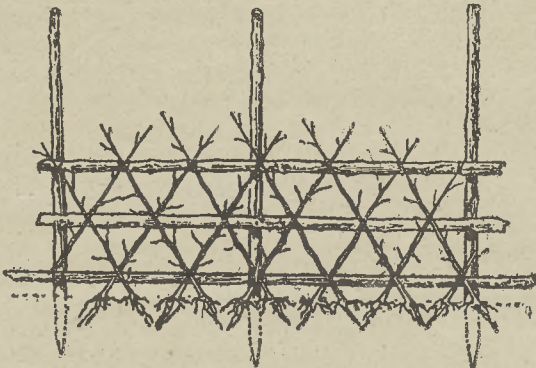
ez ideai takarmányszük esztendőben szokatlanul sok olyan melasse-keveréktakarmánnyal találkozunk, amelyekben 4—5 féle felszívó anyag van. Több ízben vizsgálat alá kerültek újabban pl. olyan melasse-takarmányok, amelyekben a gyár, illetőleg, eladó, a birtokunkba jutott kötlevel értelmében, a következő alkatrészeket szavatolja: mellasset : 50%-ot, buzakorpát 42%-ot, szárított törkölyt : 3%-ot, olajpogácsát : 5%-ot. Ebben a melasse-takarmányban tehát négyféle, és pénzértékekre nézve lényegesen eltérő takarmányféle foglaltatik.

Hogyan biztosítsa magát a vásárló gazda a felől, hogy ilyen keverékben csakugyan abban a százalékos arányban vannak-e az egyes alkotórészek, a mint azt a kötlevel garantálja, a mikor együttesen, a vegyi és górcsövi elemzés útján legfeljebb csak a melasse mennyiségét lehet hozzávetőlegesen pontossággal megállapítani és a takarmányalkatrészek minőségét. Miképpen győződjék meg arról a vevő, hogy csakugyan 42% buzakorpát kap-e 3% szőlőtörköly mellett és nem-e csak 35%-t és 5%-ot szőlőtörkölyt; vagy van-e módja ellenőriznie, hogy 5% olajpogácsa helyett nemcsak 2—3%-ot kap-e, a különbözet helyett pedig ismét csak szőlőtörkölyt. Nagyobb mennyiségű melasse-takarmány vásárlásánál, vagy okszerű takarmányozásnál, az adagok helyes megállapíthatása szempontjából, pedig

nem hanyagolhatók el a fent jelzett esetleges differenciák, a melyek az értékeesebb takarmány alkatrészek rovására fennállanak.

Megpróbáljuk pénzben kifejezni azt az érték-különbséget, a mivel a keveréktakarmányoknak helytelen, a kötlevelnek meg nem felelő szállítása következtében a gazda károsodhatik.

Az idézett kötlevelben adott esetet véve például : 50 rész melasse mai ára 60 kor., 42 rész korpáé 609 kor., 3 rész szőlőtörkölyé (keményítő értéke alapján) 67 fillér és 5 rész repcepogácsáé 82 fillér; ilyen összetételű melasse-takarmány q-ja tehát ez alapon kereken 13 korona értéket képvisel. Ha ezen szavatolt összetételű melasse-takarmánytól eltérően a gyáros olyan melasse-takarmányt szállít, mely-

22-ik ábra. Ujonan ültetett galagonya sövény.

ben 55 rész melasse, 38% buzakorpa, 2% olajpogácsa és 5% szőlőtörköly van, úgy ennek q-kénti ára, a fenti egységárakat véve számításba 12 kor. 54 fillér. A különbözet tehát q-ként 46 fillér, 100 q-nál 46 korona.

Az értékbeli különbség elég lényeges tehát, a nélkül, hogy a garanciától eltérő összetételt valami uton megállapítani lehetne. Meg kell ehhez jegyezni, hogy a gyáros, ha lelkiismerete nem tiltakozik ellene, még több értéktelen, illetve kisebb értékű takarmányfélét keverhet a melasse-takarmányba, mint a mennyit fentebb feltételeztem és a vegyész illetve mikroszkopus még sem állíthatja határozottan, hogy a szállított áru a kötlevel feltételeinek meg nem felel. A mikroszkopus azért nem, mert a felszívó anyagokat csak minőségileg tudja kimutatni, a mennyiségeket legfeljebb igen tág határok között a vegyész pedig azért nem, mivel az csak a nyers tápalkatrészeket határozza meg, ezek pedig egy kevésbé értékes takarmányban nagyobb számok lehetnek, mint egy értékes és nagyobb táphatásúban. Ez az eset áll fenn például épen a szárított szőlőtörköly és a buza-korpa között.

A fent elmondottak után ismételni kívánjuk ez alkalommal is a melasse-takarmányokra nézve olyan sokszor mondottakat, hogy csak egy felszívó anyagu melasse takarmányokat vásároljanak a gazdák. A melasse-keveréktakarmányokat inkább kényszer takarmánynak kell ugyanis tekinteni. A felszívó anyag csak eszköz, melynek segítségével a melasset könnyen kezelhető, jól adagolható alakban lehet forgalomba hozni. Ha ezt a czélt egy felszívó anyaggal, pl. korpával elérhetjük, úgy nincs szükség egyéb takarmányfélére, legkevésbé pedig olyanokra, a melyek sokszor a szállítási költséget sem érik meg és az állatok csak felesleges ballasztot kapnak bennök. A gyárosoknak az az argumentuma, hogy a több felszívó anyagu melasse-takarmánnyal teljes, az illető állatfaj igényeinek megfelelő keveréket akarnak adni, nem állja meg a helyét azért, mert hiszen mi sem könnyebb, mint a kész és kitünően kezelhető egy felszívó anyagu melasse-takarmányt az illető állatfajnak megfelelően egy

második vagy egy harmadik abraktakarmány-félével kiegészíteni. Teljes, kész takarmányt nem tud a gyáros még ugyanazon állatfaj számára sem szállítani, mert hiszen ma már az okszerű takarmányozás korában, az egyedi táplálás mindegyre nagyobb tért hódít. Ma már az állatok individualis tulajdonságaihoz pl. a tehén-nél tejelőképeségéhez alkalmazkodik a gazda a takarmányok minőségének és mennyiségének megállapításánál.

A több felszívó anyagu melasse-takarmányok készítésének hazai és külföldi tapasztalatok szerint legtöbbször az a rejtett czélja, hogy olcsó, értéktelen és sokszor romlott, egymagában hasznavehetetlen takarmányt a melasse sötét leple alatt drága pénzen, vagy legalább is használati értékén messze felül értékesíteni lehessen.

Miután feltételezhetem, hogy ezen cikkem elején jelzett összetételű melasse-takarmány igen nagy tömegekben kerülhet a takarmánypiacra, azért reá akarok mutatni pár szóval a takarmányalkatrészek biztosításának könnyen megtevesztő módjára is. A kötlevel szerinti szavatolás ugyanis melasse, korpa és olajpogácsa mellett szárított törkölyről beszél. Mit értsen a gazda szárított törköly alatt? Azt-e, a melyik a szeszgyárból kerül ki, vagy a mely sörgyár mellékterméke? Bizonyára erre a kettőre gondol, mint értékes takarmányokra; de sem egyiket, sem másikat nem kapja, hanem, hála némely vidék bő szőlőtermésének, helyettük szárított szőlőtörkölyt, pedig Kellner szerint a szárított sörtörköly keményítő értéke 48'4, a szőlőtörkölyé 7'5. Ugyanez áll az olajpogácsáról is. Ezt sem tartja szükségesnek a gyáros közelebből megjelölni; hogy repce-, len-, tökmag-, napraforgó-,

24-ik ábra. Élősövény kétoldalu árokkal.

sesampogácsa-e, pedig ezen olajpogácsaféleségek takarmányértéke között elég tekintélyes különbségek vannak.

Az abraktakarmányok közforgalomba hozatalát szabályzó 1895. évi XLVI. t.-cz. tárgyában kiadott 38286. számú végrehajtási utasítás 8. § nak 7. b) pontja pedig határozottan úgy intézkedik, hogy „az abraktakarmányok, mint: takarmánylisztek, korpák, olajpogácsák, stb. mindig azon termény neve alatt, mint jelzővel, a kereskedelmi szokások szerint hozandók forgalomba, mely terményből erednek“. Eszerint az olajpogácsa minőségét, eredetét akár magában, akár mint keverék-anyag kerül az forgalomba, köteles a forgalomba hozó közelebből megjelölni.

Alig vitatható el ilyen hiányos és az 1895. évi XLVI. t. cz. szellemével ellentétben álló kötlevelbeli garantálástól a szándékos megtevesztés tendenciája.

Megjegyzem még, hogy kötlevelileg, a fenti összetételűnek biztosított melasse takarmányból a megejtett górcsövi vizsgálat szerint egy-két esetben teljességgel hiányzott az olajpogácsa, helyette azonban kárpótlásul talán czukorrépa levelet kevertek a melasse-takarmányba. Ha a gyárosnak nem áll rendelkezésére a melasse készlet mennyiségéhez képest elegendő egyetlen felszívó anyag, úgy hogy kénytelen e mellett

KEMNA FORRÓGŐZEKÉI

szabadalmazott

SCHMIDT mérnökdoktor hirneves füsteső-tulhevitőjével

Minden más nedvesgőz-, compound- vagy compound-tulhevitett rendszert úgy teljesítő-képesség, mint tartóosság tekintetében messze felülmulnak és lényegesen kevesebb szénert fogyasztanak.

Referenciákkal, kimerítő felvilágosításokkal és költségvetésekkel szolgál:

KEMNA J. BUDAPEST, VI., Váci-körut 51. szám.

Sürgőnyczim: Kemna, Budapest. Telefon 91-21. Telefon 91-21.

egy második takarmányfélét is felhasználni, akkor olyan takarmányokkal itassa fel a forgalomba hozni szándékolt melasset, melyek egyenlő vagy közel egyenlő tápértékűek. Így a gazdát jelentősebben kár nem érheti akkor sem, ha a kevésbé értékes takarmányféle néhány %-kal több is, mint az értékesebb felszívó anyag.

KÖNYVISMERTETÉS.

Közgazdasági szilánkok. Egy huszonnégy oldalas kis röpirat jelent meg nemrégiben, mely bizonyára nem téveszti el a hatását azok között a politikusok között, kik szegény hazánk sorsának jobbrafordulását igazán szívükön viselik. A röpiratot a fenti cím alatt Danilovics Gyula írta, Mosonvármegye társadalmának ezen akaraterős, szókimondó, oszlopos tagja, ki azon kevesek közé tartozik, a kik a közjó szolgálatában nem késlekednek szerepet vállalni, kik nem vonulnak vissza a közéleti tevékenységtől, kiknek megsokasodására oly nagy szükség lenne egy a megyében, mint széles ez országban mindenfelé. Az író kétségkívül értékes és érdekes gondolatait a következő gyűjtőcímeik alá csoportosította: — A katolikus naggyűlés után. — Költségvetés, választójog. — A pénz, arisztokrácia, közgazdaság. — A közigazgatás, véderő-reform.

A magyar birtokpolitika irányelvei. A magyar társadalomtudományi egyesület 1910/11. évi szakértekezletének megállapodásai, A kiküldött összegező-bizottság ellenőrzése mellett írta dr. Gaál Jenő főrendiházi tag. 70 oldalra terjedő füzet valóban érdekesen és behatóan foglalkozik a hazai birtokpolitikával s annak hiányait pótolni, hibáit javítani és így Magyarország szociális viszonyait jobbra varázsolni óhajtaná a hasábjain közölt irányelvek alapján. Történelmi előzményekből fejt ki — szerény véleményünk szerint is nagyon helyesen — azon végkövetkeztetéseket, mellyel a boldogulás útját megépíteni lehetne — sőt talán kellene is. Gaál Jenő kitűnő tudományos képzettsége, tág látókör és pompás írálya biztosítja az olvasót, hogy élvezetes és tanulságos órák azok, melyeket a füzet olvasásával tölt. A füzet ára nincs kitéve. Kapható a magyar társadalomtudományi egyesületnél.

Kérdések és feleletek.

Kérdés. Földmérések hitelesítése.

Az állam részéről a földmérőnek tagosítási munkáit ki vizsgálja felül és ki hitelesíti? Az újabb tagosítási törvény ezen részét szeretném határozottan tudni, mert községünkben valószínűleg nemsokára megkezdődik a tagosítás.

H. V.

Kérdés. Tavaszi repceze termelés.

Őszi repcém kissé későn lett vetve s a nagy hideget nem bírta ki, kifagyott; tavaszra kelve szeretném korán tavaszi repcét tenni ezen táblába, mert már így el van készítve. Kérem t. kollégákat mily hozamra számíthatok a tavaszi repceből és ezután elég időm van-e még székelly kukoriczát vetni, mint azt Bácskában láttam őszi repceze után?

Cs. L.

Kérdés. Fűvek legelő felújításhoz.

Legelőmet részben foltostam s újból akarom bevetni, de ugy olvastam valahol, hogy a rétre jó fűvek nem mindig megfelelők a legelőre, mert nem bírnak sarjadzó képességgel. Melyek tehát azok a fűvek, melyek legelőre legalkalmasabbak és a marhák tiprását, harapását bírják. Talaj homokos. Éghajlatunk száraz

H. S.

Kérdés. Hideg és a kukoricza-csira.

Tulságos nagy s tartós hideg árt-e a kukoricza csiraképességének, mely utóvégre is délszaki növény? Magnak való góréban lehet-e minden aggodalom nélkül tartani?

F. I.

Felelet. Takarmánykaszálógép című kérdésre.

Olyan gazdaságban, a hol a munkabér meghaladja a napi 2—3 koronát s a hol évente legalább 40—60 hold takarmány jön kasza alá, már kifizeti magát a fűkaszáló gép. Mert egy 300 koronás géppel s 2 lóval naponta 5—6 holdat le lehet kaszálni még váltott ló nélkül is, ami 8—10 koronánál többre nem kerül akár milyen vastagon számolunk is, míg kézi erővel még 2 koronás ár mellett is 10—12 koronába jön. 4 koronás napszám mellett pedig a duplájába. Persze, ha valaki kaszáló gépet akar beszerezni, nagyon indokolt és tanácsos, hogy kaszálóit minél simábbra, egyenletes felületűre rónázza, gyalulja, boronálja el, mentesítve zombék- és vakondok turástól s a jószág által netán származott lyukaktól. A gép minden órában olajozandó s csavarai megszorítandók, megvizsgálások minden részében, mert egy csavar meglazulása, elvesztése 2—3 napi munkaszünetet és 50—60 korona kárt okozhat csupán a gépen magán, eltekintve, hogy a munka szünetel, vagy kénytelenek vagyunk újból a kézi erőre szorulni s bizonyára még borsosabb napszám mellett. A kaszágép kései minden nap kétszer cserélendők s élesítendők. Eddig 200 korona volt egy fűkaszáló gép, de immár 50—60, sőt 100 koronával is emelkedett az ára. Jókarban tartás mellett egy kaszágép 8—10 évig is eltart, tehát 30 korona esnék egy-egy évre amortizációként. De mivel 15—20% az évi kopása, illetve javítása, ennél fogva 80—100 korona esik egy évre kamat és amortizáció fejében. Persze, ha csak 50—60 holdat kaszálunk vele, akkor 50—60 korona is elégnek bizonyul a kamatra és karbantartásra. Ellen esetben a maximálisabb érték fog leírásra kelleni. No de akkor meg 100 hold se lesz sok évente, mert hiszen 18—20 nap alatt ellehet könnyen végezni vele azt. Ilyenformán kamat és amortizáció 1—1'20 K egy holdra. Kocsis fizetése naponta 2 K, olaj 1 K, 2 ló takarmányozása 6 K. Napi kiadás, regie 10 K. Esik tehát 1 holdra maximum 2 K 20 fillér. Előnye még, hogy gyorsan szárad az általa vágott takarmány s hogy jó, önműködő gereblyével gyűjthető minden akadály nélkül.

Szücs János.

Felelet. Burgonyafőzés

Tessék elsősorban is egynéhány léczből burgonya rostát készíttetni s a csirázásnak indult burgonyát a pinczéből lapáttal erre felhánytatni, akkor már sok csira letörik s a rosta alá hull, azután okvetlenül meg is kell a burgonyát mosni, mire külön léczdobok állnak a gazda rendelkezésére, de ha drágálja a gépgyárosok által árusítottat, ügyes faragó emberrel házilag is lehet ilyet készíttetni. E dobban forgatva a burgonya ismét megszabadul néhány % csirától s ha a mosódobból újból a léczrostára öntetik, megint kevesebb lesz a csira. Ez az eljárás külön napszámba nem kerül s mégis jól meggyériti a burgonya csiráinak számát, úgy hogy az ily burgonyát főzve bátran lehet etetni barmokkal, sertéssel. Elővigyázatból azonban vemhes tehenekkel vagy koczákkal csak minimális adagokat etessen s azokat is más takarmánnyal (korpá, dara, olajpogácsa, polyva, törek, melasse) keverten. Növendék állatoknak meddő, illetve még bé nem folytatott vagy a megtermékenyülés első stádiumában levő marhák s disznókkal már nagyobb adagokat fogyaszthat, de a hizó és igásmarha, valamint a hizósertéssel legbátrabban etetheti az ily burgonyát minden hátrány nélkül, úgy hizójuhokkal is. Ha mégis a legkisebb emész-

tési zavart tapasztalná állatainál, akkor azonnal szüntesse be az illető egyedeknél a burgonya etetést vagy csiráztassa azt le teljesen.

F. Z.

Felelet. Savanyu bor megjavítása. című kérdésre.

A savanyu bornak savanyuságát azzal is lehet tompítani, ha a savanyu borhoz olyan bort adunk, a mely kevésbé savanyu, tehát savtartalomban szegényebb. A tisztelt kérdésttevőnek arra a kérdésére vajjon a 700 liter kitevő savanyu borához elég leend-e 100 liter enyhe jóízű bor keverése, megválaszolni nem lehet a szóban levő borok ismerete nélkül. T. i. tudni kellene mind a két féle bornak a savtartalmát. A bornál megkérjük, hogy az 6—7⁰/₀₀ savtartalommal bírjon, ha ennél jóval több a savtartalma akkor az a bor nagy savsúlyú. Már most a számítás dolga, hogy a kevesebb savtartalommal bíró bor mily mértékben fogja a nagyobb savtartalommal bíró bornak a savtartalmát redukálni az összekeverés (összeházasítás) folytán.

Hogy a 700 literhez elég lesz-e 100 liter bort keverni kicsiben teendő próba útján is megállapíthatjuk vagyis a keverést egész kis arányban egy liter menyynységben végezzük és a kevert bort megizleljük s ha az izlésünknek megfelel, az egész keverést elvégezhetjük.

A bor savtartalmának csökkentését tiszta szénsavas mésszel is ellehet érni. Egy hektoliter olyan borhoz, melynek savtartalma 10⁵/₀₀, ha 0.3 kgr. tiszta szénsavas meszet adunk, akkor az a bor 6⁰/₀₀ savtartalmu lesz, ebben az esetben tehát a savtartalom 4⁵/₀₀-kel csökkent. Az arány ugyanez, ha a bornak a savtartalma más is.

Sz.

HIREK.

A gazdatisztek gyűlése. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesületének igazgatóválasztmánya Rubinek Gyula elnöklésével ülést tartott. Az elnök üdvözlő szavai után Jeszenszky Pál ügyvezető igazgató a tagok szaporodásáról tett jelentést. Javaslatára 500 korona segítséget szavaztak meg a gazdatisztek özvegyeinek. Megelégedéssel vették tudomásul, hogy február 25-én gazdasági szakelőadást rendez az egyesület Sopronban. Az előadások megtartására Ujhelyi Imre és Kovácsy Béla gazdasági akadémiai igazgatókat kérik fel. Foglalkoztak a gazdatisztek gyermekei számára létesítendő internátus felállításának módozataival, megbizván az elnökséget, hogy a szükséges lépéseket minden irányban tegye meg. Végül Rubinek Gyula üdvözölte szép szavakkal Grassl Hugó cs. és kir. uradalmi főtisztet királyi tanácsossá történt kinevezése alkalmából.

Gazdasági előadások a Köztelken. A Köztelken minap kezdődtek az előadások. Bujanovics Sándor OMGE. alelnök rövid elnöki megnyitója után, a melyben üdvözölte a nagyszámban megjelent gazdákat, Gyárfás József, az országos m. kir. növénytermelő kísérleti állomás vezetője ismertette az állomás legújabb kísérleteit és kutatásait. Előadó első sorban ismertette a legújabb termelő kísérletek eredményét és a buzáról szólva kiemelte, hogy hazai nemesített buzával már folyamatban vannak a kísérletek. Ismertette továbbá az ugynevezett sziki bükkönyvet végzett tanulmányokat, a melyek oda mutatnak, hogy a sziki bükköny őszi vetése sikerrel kecsegtet, a lóherének tisztán, azaz védőnövény nélkül való vetése pedig általánosságban nem ajánlható, mert a tisztán vetett lóhere ha többet is terem, nem kárpótolja a védő növény termését. Végül ismertette a műtrágyázó kísérletek

HEUCKE A.
gőzekegyár

Vezérképviselőt:

Komáromvidéki Takarékpénztár R.-T.
Budapest, V., Katona József-utca 26. Telefon: 106—08.

Összes vevőink véleménye:

Legnagyobb munkaképesség!
Legkisebb szénfogyasztás!
Legkevesebb javítás!

Nem szorul hangzatos reklámra!

közül a legérdekesebbeket. Sporzon Pál a motorikus talajművelés terén szerzett újabb tapasztalatokról tartott előadást. Bevezetésében rámutatott arra, hogy a gőzgépes magánjáró gépek nem felelnek meg a gyakorlat követelményeinek, mert elengedhetetlenül szükséges nehéz önsúlyuk miatt a mi gazdasági viszonyaink közé nem valók és tüzelőanyaggal, valamint vízzel való ellátásuk oly körülményes, hogy csak kiváltságos esetekben és a szükség kényszerítő hatása alatt dolgozhatnak ideig-óráig kielégítően. Délután a MÁV. gépgyára szemléltetett meg.

A Veszprémmegyei Gazdasági Egyesület legutóbb a Szilasbárháson és Papkeszin rendezett háziipari tanfolyamot fejezte be. Az érdeklődés e két tanfolyam iránt szokatlanul nagy volt. Több mint 60 résztvevő sajátította el a fűzveszőfönást és a gyökérkefe-kötést. Szilasbárháson az egész képviselőtestület részt vett a tanfolyamot bezáró ünnepségen. A papkeszii záróünnepen nagy érdeklődéssel hallgatták Kajdacsy Endre ügyvezetőtitkár többtermelésről szóló előadását és Kerényi Andor főszolgabíró beszédét.

A földmivelő nép gazdasági nevelése. Nagyarányú és lelkes tevékenységet fejtenek ki a vármegyei gazdasági egyesületek, közművelődési körök, földmives-iskolák, a gazdasági szaktanárok és a mezőgazdasági bizottságok, hogy a tél valamilyen hasznos foglalkozás üzése által ne vesszen kárba a földmivelő népre nézve. A beküldött jelentés szerint a Fejérmegyei Gazdasági Egyesület 24 községben rendez gazdasági szakelőadást és két helyen háziipari kurzust. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület 17 községben gazdasági előadást, 4 községben pedig háziipari tanfolyamot rendez. Az egyesület a háziipart már annyira kifejlesztette a megyében, hogy Nagyváradon áruraktárt tarthat fönn a készített tárgyakból.

Szervezzük egységes alapon mezőgazdasagunk szakoktatását. Cs. Lázár László, a hunyadmegyei gazdasági egyesület elnöke a földművelésügyi és közoktatásügyi miniszternek ajánlott füzetben mondja el nézeteit erről a tárgyról. A falusi iskolát, a hol a lakosok többsége földművelő, teljesen más alapon szervezné, mint a városit, a negyedik osztálynál már a gazdasági ismereteket terjesztené, minden mese, minden példa, minden olvasókönyv legyen gazdasági vonatkozású, minden falusi gyermek tizenhat éves koráig a téli hónapokban is legyen iskolaköteles és pályázat hirdettessék megfelelő iskolakönyvekre. Ezek nagyjában az irányelvek, a melyekkel ki lehetne építeni mezőgazdasági szakoktatásunkat.

A földmivelők háziipari tanfolyamai. A Szilágymegyei Gazdasági Egyesület Szilágyballán és Mocsollyán két hónapon át kalotaszegi faragást tanított. Kalotaszegi vésett tárgyak, székek és asztalkák készülnek. Ugyancsak Szilágyballán és Zilahon szalmafonó háziipari telep alakult. A földmivelő asszonyok zsákokat és ponyvákat szőnek. A Nyitramegyei Gazdasági Egyesület Szenicen a polgári iskolában rendez kosárfonó tanfolyamot. Annyian jelentkeztek, hogy a tanulókat két csoportba kellett osztani. Az egyesület még Vágkirályfalván, Komjáthón és Szkacsányban rendez háziipari tanítást. A Sárosmegyei Gazdasági Egyesület Palocsán, Töltszéken, Radácson és Nyártardon rendez fadaragó és kosárfonó kurzust. A gazdasági háziipari iránti érdeklődést leginkább azt mutatja hogy a múlt évben 114 községben létesítettek nemes fűz telepet, melyekhez a földművelésügyi kormány nemcsak ingyenes dugványt, hanem holdankint 100 korona segítséget is adott.

A nép téli gazdasági oktatása Sopronvármegyében. A Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület a télen, a földművelésügyi miniszter jelentékeny támogatásával, népies gazdasági előadást rendez ötven olyan községben, a hol gazdaságzövetség van. Összesen 120 előadást fog tartatni. Ez előadásokon kívül 12 községben, illetőleg gazdaságzövetségben négy-négy gazdasági fölolvastást rendeznek. Két hónapon át tizenhat előadást felölölő gazdasági tanfolyamot rendez az egyesület öt gazdaságzövetség tagjai részére és e községben a tanfolyam végeztével tavasszal határbejárás, majd állatdíjazás lesz. A bortermező községekben a soproni szőlészeti és borászati felügyelő közreműködésével külön szőlészeti előadást és egyes községekben szőlőoltó tanfolyamot rendeznek. Ezenkívül az egyesület öt községben háziipari tanfolyamot is szervez.

Szövetkezeti eredmények Irországban. Az irországi mezőgazdasági termelő szövetkezetek most tették közzé a múlt év üzleti mérlegét. Kitűnik ebből, hogy míg huszonkét év előtt az 50 tagot számláló szövetkezeti központ évi forgalma 4500 font sterling volt ma 900 termelő szövetkezet évi forgalma meghaladja a 3,000.000 font sterlinget. A múlt év folyamán 71 új termelő szövetkezet alakult, melyek már is szép eredménnyel működnek.

A parcellázás Bajorországban. 1910. augusztusában új parcellázási törvény lépett életbe Bajorországban, mely szerint a környékbeli mezőgazdasági hitelszövetkezeteket a birtokok megvásárlásánál elsőbbség illeti meg. Mióta a törvény életbelépett 2331 hektár földet parcelláztak Bajorországban. Ebből 1008 hektárt hivatásos birtokföldarabolók, 718 hektárt pedig mezőgazdasági szövetkezetek. Az üzleti parcellázás tehát még mindig tulnyomó, noha az előbbi esztendőkhöz képest jelentékenyen visszafejlődött. Az 1910. évben csak 80 parcellázó cég volt bejegyezve, noha az előbbi esztendőben még 1329 volt a számuk.

A soproni cukorrépatermelőértekezlet határozata. A Sopronmegyei Gazdasági Egyesület f. hó 19-én gazdaságzövetségeit értekezletre hívta össze, melynek célja az volt, hogy az ujonnan kötendő cukorrépaszállítási szerződéseknél a kisgazdák részére megfelelőbb alap létesíttessék. Az értekezlet 24 gazdaságzövetség kiküldöttjeinek részvételével tartott és a következő határozati javaslat fogadtatott el: 1. Az értekezlet kimondja, hogy szükségesnek tartja, miszerint a cukorrépatermelő kisgazdák a már meglévő vagy még alakítandó gazdakörökben tömörüljenek és a cukorrépatermelést meg szállítást ezáltal szervezzék. A termelés irányításánál, a szerződés együttes kötésénél, a szállítás lebonyolításánál, a répaszétmag, az előlegek és a répaszét elosztásánál a gazdakör képviselője járjon el. A gazdakörök egymással egyesülve, cukorgyári körzeteiként megalakítják az egyes cukorrépatermelő szövetségeket, ezek a szövetségek pedig a vármegyei cukorrépatermelő központot. 2. Az értekezlet kimondja, hogy a cukorrépaszállítási szerződések a gazdakörökben tömörült és együttesen leszerződő kisgazdák részére a nyerscukor ár alapján kiszámított bonifikációval kötendőek meg, alapárként 2 K 20 fillért véve föl és az aussigi jegyzés szerint 22 korona cukoráron felül 32 koronáig minden egy korona emelkedésnek 6 fillér bonifikáció felel meg a répa métermázsa-jaként. 3. A gazdakörökben szervezkedett és együttesen leszerződött kisgazdák részére 50% répaszét ingyen a gazdakör rendelkezésére bocsátandó, a mennyiben pedig a termelők répaszetre nem reflektálnak, a répaszétért 40 filléres répaszét-ár alapján megtérítés nyújtatik. 4. A gazdakör részére minden métermázsa répa után 4 fillér kezelési jutalék adandó. 5. A vetéshez adott répamagot a cukorgyár kilogrammonként 50 fillérral számíthatja föl: a második vetéshez esetleg szükséges magot a gyár ingyen adja. 6. A gazdakörökben cukorrépatermelésre tömörült kisgazdáknak joguk van egy bizalmiférfit az átvételhez kiküldeni; ebből a célból az egyes gazdakörök egymással szövetkezhetnek. 7. A sopronmegyei gazdasági egyesület a határozatot minden gazdaságzövetségnek megküldi és a cukorgyárakkal közli.

Dohánytermelők értekezlete. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége által az Aradvármegyei Gazdasági Egyesülettel karöltve, a dohánytermelők panaszainak megvitatása céljából január hó 28-án Aradon tartandó ország-részi szakértekezlet előkészítésére az összes intézkedések megtételére s a rendezéssel megbízott egyesületek mindent megtettek arra nézve, hogy ez a nagyjelentőségű mozgalom a megkívánt eredménnyel járjon.

A burgonya levélfodrosodása. Néhány évvel ezelőtt lépett fel Magyarországon a burgonya egyik legveszedelmesebb betegsége: a levélfodrosodás, a mely kimutathatólag a vetőgumók importálása révén Németországból hozott be és olyan pusztításokat okoz máris országszerte, hogy sok helyen a burgonyatermesztés jövedelmezőségét kockáztatja, a mi pedig a mezőgazdasági szeszgyártásra válhatik végzetessé. Hogy ennek az országos veszedelemnek súlyos következményei elháríthatók legyenek, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület elhatározta, hogy ország-részi értekezleteket fog tartani

a termelők bevonásával, hogy azoknak tapasztalatait és megfigyeléseit tekintetbe véve, felkutatthassa a védekezés módjait és megállapíthassa az eljárásokat, miként lehet a legcélszerűbben az egészséges vetőgumókat beszerezni. Az OMGE ezen ország-részi értekezleteket három helyen tartja meg: Nyiregyházán február 4-én, Eperjesen február 12-én és Pozsonyban február 18-án. Képviselve lesznek az értekezleteken a földművelésügyi miniszterium, az OMGE, a Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, az előadó tisztét Beke László, a magyaróvári növényélet és kórtani állomás vezetője tölti be. Ezenkívül mindegyik értekezleten megjelennek a szomszédos vármegék gazdasági egyesületeinek kiküldöttjei.

Gyapottermelés Dél-Oroszországban. Odesszából jelentik lapunknak, hogy az orosz kormány az idén turkesztáni gyapot meghonosításával kísérletezett és állítólag oly eredményt ért el, hogy az idén már nagy mennyiségű gyapotot fog termelni.

Az amerikai gyapot hántolása. Az Unio földművelésügyi miniszterium statisztikai osztályának jelentése szerint január 15-ig 14,510.000 bál kereskedelemre alkalmas gyapotot hántoltak, míg január 1-ig 14,333.000 bált; 1911-ben a megfelelő időben 11,253.147 bált, 1910-ben pedig 9,787.592 bált és 1909-ben 12,666.203 bált.

Szolnokdoboka megye tavalyi alma-termeléséről érdekes adatokat szolgáltat egy most összeállított kimutatás. E szerint a megye területéről 1911. év őszén 396 vagon téli almát exportáltak. A vármegyei gazdasági egyesület dési székházában mintaszerű gyümölcspecsét rendezett be, honnan ősszel is szállítottak s tavaszra is szállítani fognak elsőrendű almát. A megye nagyobb almatermő helyei Nagysiklód, Szamosujvár, Dés, Retteg, Bethlen, Somkerék, Sajómagyaros, Kaczkó, Galgó, Szamossósmező, Nyagyilonda, Hosszurét, Letka, Aranymező és Szurdok községek.

Ezerkétszáz koronás szőlészeti pályamunka. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete megújítja az ország szőlőművelésének megírására hirdetett ezerkétszáz koronás pályázatát. A pályázat két részből áll. Első pedig a tervezet kidolgozásából, melyek 6—8 félév terjedelmű oldalán felvilágosítást kell az irónak nyújtania feladatának mikénti megoldásáról — és a tervezet egyik fontosabb fejezetének teljes megírásából. Az egész munka 15—18 nyomtatott ivre terjedhet. Az idegen irással másolt, jelíges levéllel ellátott tervezeteket február 1-ig kell beküldeni az egyesülethez (Budapest, IX., Üllői-ut 25. II.), hol bővebb utbaigazítást is adnak.

Országos szőlőmoly-kongresszus Budapestben. Az országos szőlőmoly-kongresszusnak két napra tervezett tárgyalása véget ért. A vita során Polgár József, Tóth József, Zauner Richárd, Koszta László, Vojtek Alajos és Oppenheim Henrik szólaltak fel s Liptai Albert tartott előadást. Előadó szerint Ausztriában azt tartják, hogy a szőlőmoly ellen csak akkor lehet eredményteljes küzdelem, ha a kártevő ellen összes fejlődési stádiumában szervezett erővel védekeznek. Használják a rovarölő mérgeket és a megfelelő metszési eljárásokkal megfosztják a molyokat buvóhelyeiktől. Németországban is arra a meggyőződésre jutottak már a gazdák, hogy csak szervezett küzdelemtől és oly eljárástól várhatnak eredményt, a mely általánosan, bárhol igénybe vehető.

A szőlősgazdák gyűlése. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesületének igazgatóválasztmányának gróf Zselénski Róbert elnöklésével tartott ülésén Drucker Jenő kir. tanácsos, igazgató tett jelentést az egyesület hivatalos közlönyének, a Szőlősgazdasági Értesítőnek, megjelenéséről. Ismertette a minap tartott országos szőlőmolykongresszus lefolyását s indítványára elhatározták, hogy a tárgyalási jegyzőkönyvet napló alakjában kiadják. Elejtették a budapesti országos borvásár tervét, mivel a borkészlet csekély és az árak amúgy is magasak. Végül Szobonya Bertalan indítványára kimondták, hogy feliratot intéznek a kereskedelmi kormányhoz a vasuti szállítmányok jelzésére vonatkozó legújabb rendeletének visszavonása érdekében.

Szőlőtermelő telep Fiumében. A fumei kormányzóság épületében kedden délelőtt Egan Lajos miniszteri tanácsos elnöklésével tanácskozás volt a Fiumében létesítendő szőlőtermelési telep ügyében. Résztvettek a tanácskozáson Kosinszky Viktor borászati és szőlészeti főfelügyelő és a városi agrár-bizottság tagjai.

Ez a bizottság azt javasolja a városi tanácsnak, hogy a telep céljaira engedjen át 8-10 évre mintegy 2 holdnyi területet. Az új mintatelepen szőlőtermelésen kívül a gyümölcsstermelés és a konyhakertészet gyakorlati folytatását fogják bemutatni és az esetleges haszon Fiume várost fogja illetni.

A borkészletek nyilvántartása. A Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesülete által évente kiadott bornyilvántartás ideiggyűjteménye, melyben körülbelül 110.000 hektoliter borkészlet van megjelölve, most hagyta el a sajtót. A borkészleteket az összes bel- és külföldi borkereskedőknek, vendéglősöknek, szállodásoknak, valamint a monarchia összes tisztai étkezdéinek megküldik. A kiigényt tart a jegyzékre, forduljon az egyesülethez (Budapest, IX., Üllői-ut 25. II.), mely díjmentesen megküldi azt.

A mustküldeményeknél használt jég díjmentes vasuti szállítása. A borkereskedők köréből fölmerült azon óhajlás folytán, hogy a bor- és mustküldemények vasuti szállításánál használt jég díjmentesen expedáltassék, a kereskedelmi miniszter tárgyalásokat folytatott a vasutársaságokkal. A magyar, az osztrák és a bosznia-hercegovinai vasutak arra az álláspontra helyezkedtek, hogy általánosságban nem forog fenn annak a szüksége, hogy a borküldemények jég hozzáadásával szállitassanak, mert habár a bor minősége szállítás közben némelykor meg is változik, ez a változás csak muló természetű, minthogy a borküldemény a szállítás befejeztével megfelelő kezelés mellett eredeti állapotát és minőségét visszanyeri. A mustküldeményeket illetőleg elismerték, hogy a gyors erjedés megakadályozása és a mustnak édes állapotban tartása céljából szükséges, hogy azok különösen a nagyobb távolságokra való szállításnál kellően lehűtött állapotban tartassanak. Ennélfogva a vasutak igazgatóságai elhatározták, hogy a vasuti árudiszabás I. rész B. szakaszának A-VIII. fejezet d.) pontja alatt a legalább 5000 kilogramnyi sörszállitmányokhoz a feladó által adott jégre és szükséges jégtartókra nézve fennálló díjmentes szállítás kedvezését a legalább 5000 kilogramnyi must küldeményekhez adott jégre és jégtartókra is, hasonló föltételek mellett alkalmazni fogják. A borküldeményekhez adott jég és jégtartók után azonban továbbra is a dijszabásszerű fuvardíjakal fogják számítani. A vasutak megállapodását a kereskedelmi miniszter jóváhagyta.

Borhiány Portugáliában. A Magyar Szőlőgazdák Országos Egyesületéhez küldött jelentés szerint az ideai szüret eredménye silányabb az 1903-ik évinél is. Attól tartanak, hogy a termés nem lesz elég a belfogyasztás kielégítésére. Az ár 80 reisig emelkedett literenkint és a bor ára emelkedése áttekint már az óborra is, mint-hogy a készlet szinte kimerült.

Az Országos Magyar Méhészeti Egyesület január hónap 31-én, szerdán délután 4 órakor igazgató-választmányi ülést tart a Köztelék tanácstermében. Ezen a gyűlésen határoznak a Bodenbachban tartandó 57-ik vándorgyűlésen és kiállításán való részvételről.

Mennyisört exportálnak Bajorországból? A müncheni konzulátusunk jelenti, hogy Bajorország 1910-ben 332.843 tonna sört exportált és pedig 271.843 tonnát Németországba (9484 tonnával kevesebbet, mint az előző évben) és 60.586 tonnát (+ 4344) a vámkülföldre.

A palaczkok ürméretének megjelölése. A hivatalos lap legutóbbi számában a kereskedelmi miniszternek rendelete jelent meg a bort, sört és más szeszes italt tartalmazó zárt palaczkok megjelölése tárgyában. A rendelet szerint, a mely 1913. január elsején lép érvénybe, az ilyen szeszes italt tartalmazó zárt palaczkok csakis a tartalmazott ital mennyiségének s az azért felelős személyek nevének megjelölésével szolgáltatathatók ki a közönségnek. A ki zárt palaczkokban, de a követelt jelzés nélkül bocsát forgalomba szeszes italt, az 1893. évi 34. törvényezikk 4. § a szerint büntetik. A rendelet 3. §-a szerint büntetik azt is, a ki a palaczkon feltüntetett italmennyiségnél a valóságban kisebb mennyiséget ad el. Nincs büntetésnek helye akkor, ha a zárt palaczkokban eladott szeszes ital mennyisége s a palaczkon jelzett mennyiség között az eltérés: sórnél öt százalék, bornál négy százalék, pálinkaféléknél tíz százalék.

A denaturált iparsó ára. A pénzügyminiszter a Magyar Bank és Kereskedelmi r. t., mint a magyar sójövődék vezérügynöksége által 3 százalékos szódával denaturált iparsóra nézve

az 1911. évi árat tartotta fenn. A tiszta iparsó ára száz mázsán aluli mennyiségben tehát métermázsnként 2 korona 57 fillér, a tisztátalan iparsó ára 2 korona 17 fillér, az 1912. évben. Száz métermázsa vagy azon felüli vételeknél a tiszta iparsó ára métermázsnként 1 korona 80 fillér. Ezek az árak a szigetkamara és marosújvári denaturáló telepeken való átvétel esetén érvényesek, Szigetkamara azonban még ezekhez az árakhoz 18 fillér számítandó a bányahelyekről való szállításért. Az ország egyéb helyein való átvétel esetén a denaturáló teleptől járó vasuti szállítási díjjal emelkedik az iparsó ára.

A sószállítás. Az O. M. K. E. arra kérte a kereskedelmi miniszteriumot, hogy a sószállítási kedvezményt az idén ne augusztusra és szeptemberre, hanem júliusra és augusztusra engedelmessze. Ebben az időszakban ugyanis a forgalom még kisebb és az államvasut inkább képes a sót pontosan elszállítani. A tapasztalat szerint ugyanis a később engedelmesszett fuvardíjkedvezménynek semmi hatása nem volt a vagonhiány miatt.

A Béga csatornázása. Nagyszabású munka folyik a Bégán, ennek állandó hajózhatóvá tételére. E munkálatok egy része már készen van és Nagybecskerekig a 600 tonnás hajók is minden időben feljuthatnak. De az állandó hajózhatóságot Temesvárig akarják biztosítani és erre a célra alulról fölfelé haladva, még nagy duzzasztógátat és ugynevezett csegét építenek Nagybecskerek és Temesvár között, úgy hogy a már meglevő két ily művel együtt összesen hat duzzasztógátat és csege lesz a Bégán. Az 1911. évben a III. és IV. művön dolgoztak s előreláthatólag még ez év folyamán átadhatják a forgalomnak.

Az Osztálysorsjáték Részvénytársaság közgyűlése. A magy. kir. szab. osztálysorsjáték r. t. 18-án tartotta meg XIV. évi rendes közgyűlést tizenhat részvényes jelenlétében, a kik 3326 részvényt képviseltek. A közgyűlés az évi jelentés és a mérleg elfogadása után elhatározta, hogy a részvények 1911-re szóló 14. számú kamat- és osztalékszelve 108 koronával, az alapítói igazolványok 14. számú szelve 100 koronával e hónap 19-től kezdve fog beváltatni. Miután az 1911. évre megadták a felmentvényt, a közgyűlés Hermann Sámuel, Hugonai Kálmán grófot, Mayer Ernő dr.-t, Morvai Istvánt és Schönfeld Adolfot az 1912. évre a felügyelő-bizottság tagjaivá megválasztotta.

Lapunk mai számához mellékeljük a sovány sertések ármozzanati tabelláját az 1911. évről, mely a sovány sertések árhullámzását tünteti fel. A tabellát lapunk tudósítója, *Nol Rezső* sertésbizonyos állította össze, melylyel a sertésüzlet iránt érdeklődő t. Olvasóinknak tájékoztatót nyújt, az elmúlt év változatos üzletmenetéről.

Parcellázások jutányos és gyors keresztülvitele. A „Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete” üzletműködési köre kiterjed a parcellázások lebonyolítására és az e célra szóló kölcsönök adására is. Az intézet rendelkezése kizár minden nyereszkesedést, miért is maga parcellázási célokra birtokot nem vásárol, hanem kívánatra elvállalja méltányos munkadíj ellenében a parcellázások teljes (jogi, telek-könyvi és mérnöki) lebonyolítását és e célra megbízottját a helyszínére kiküldi, a ki az összes teendő ellátásáról a helyi kívánalmaknak megfelelően gondoskodik. Parcellázási célokra az intézet előnyös feltételű kölcsönöket engedélyez, melyekre vonatkozólag az igazgatóság (Budapest, V., Géza-u. 2. szám.) kívánatra minden felvilágosítást megad. Az intézet működésének előnyei: 1. A lebonyolítás olcsósága. 2. Az intézet nyereszkeszedést nem igényelvén, a vevők ugyanazon az áron kapják a földet, a hogy az eladó eladja. 3. A vevők s az eladók a parcellázás minden gondjától megszabadulnak. 4. Az eladó egyszerre, egy összegben megkapja a vételárat. 5. Egyetemleges felelősség nincsen. 6. Az összes költségek előlegeztetnek. Az intézet által engedélyezett kölcsönök főbb előnyei: A járadék utólag fizetendő. 2. Kölcsönök már 300 koronától kezdve adatnak. 3. Az egyik módozatu kölcsön teljes készpénzzel fizettetik ki. 4. Közjegyzői okirat nem szükséges, csupán az olcsó közjegyzői hitelesítés. 5. A kölcsön az intézet által fel nem mondható.

Az e lapokban foglalt cikkekért minden utánnomási jog fentartva.

KÉZIRATOKAT A SZERKESZTŐSÉG NEM AD VISSZA

TELEFON: 623.

TARTALOM.

	Lap
Szemle. —ix...	83
A mezőgazdaságnak egyetemi oktatása. — Dr. Rodiczky Jenő...	84
Befolyásolja-e a növények fellagyasását a vetés mélysége. — Szücs János	85
Magyar len a Lys-ben. — Gombossy Arthur	86
Az elősövényről	87
Figyelemreméltó körülmények a melasse-takarmányok vásárlásánál. — Faltin Adolf	88
Könyvismertetés...	91
Kérdések és feleletek	91
Kérdések: Földmérés hitelesítése. H. V. — Tavaszi repesztérmelés. Cs. L. — Legelő felújításához való füvek. H. S. — A nideg és a kukorica-csira. F. I.	
Feleletek: Takarmánykaszálógép. Szücs János. — Burgonyafőzés. F. Z. — Savanyu bor megjavítása. Sz.	
Hírek	91
Aprók	93

APRÓK.

A répa-fajták takarmányértéke. Az egyes répa-fajták takarmányértéke épen úgy, mint más takarmányoké, melyeket a gazda termeszt, sokféle körülménytől függ; és pedig a talaj minőségétől, a trágyázástól és a termelt fajtától is. Ez utóbbi szempontból fölülte érdekes dr. J. Sovesi olasz professzor kísérlete, a melyről ő a „Le stazioni sperim. agrar. italiano”-ban a következőket írja: „A kísérlet célja volt megtudni azt, hogy egyenlő minőségű és egyformán trágyázott talajon termesztett különböző répafajták milyen összetételűek, azokra a vegyületekre vonatkozólag, a melyek a takarmányozás szempontjából figyelembe veendőek. A kísérlet eredményét mutatja a következő táblázat:

a répa fajtája	termés 100 □-mét.-en kilogr.	100 rész répa tartalmazott		
		szerves anyag %	nyers protein %	nyers rost %
Mammuth	1084.8	6.88	1.56	1.19
Sárga óriás Vauriac	984	7.42	1.06	0.80
Sárga félcukor	980	6.76	0.93	0.92
Vörös	1048	7.18	1.00	0.87
Klein Wanzleben	759	18.16	1.37	1.56
Vilmorin	678.60	14.14	0.93	1.68

a répa fajtája	termés 100 □-mét.-en kilogr.	100 rész répa tartalmazott		
		nyers zsír %	szén-hydrát %	tiszta protein %
Mammuth	1084.8	0.17	4.00	0.81
Sárga óriás Vauriac	984	0.16	4.66	0.62
Sárga félcukor	980	0.09	4.80	0.43
Vörös	1048	0.11	5.10	0.56
Klein Wanzleben	759	0.17	15.00	0.62
Vilmorin	678.60	0.16	12.26	0.31

A termés nagyságával, a táplálóanyag-egységek árával és mennyiségével számolva, az egyes répa-fajták viszonylagos takarmányértéke a következő számokkal fejezhető ki: Klein Wanzleben 100, Vilmorin 70, Mammuth 56, Sárga óriás 51, Sárga félcukor 47 stb. A cukorrépa tehát a legnagyobb tápértékkel bírnak. Eddig Sovesi.

Am a mi véleményünk szerint ennek dacára sem lehet a takarmányrépa helyett a cukorrépa termesztését ajánlani, mert — nézetünk szerint a legtöbb esetben — az abszolút mennyiség nagyon is tekintetbe veendő és ezért nem mindegy, hogy (a tabella szerint) 100 □-méter területről 678 kg.-mot vagy pedig 1084 kg.-mot termesztünk és takaríthatunk be. A répával ugyanis sok kevésbé értékes takarmányt, szalmát, töreket és polyvát tudunk föletetni és pedig annál többet, minél több répánk van. Ez a körülmény pedig sok szalmával rendelkező gazdaságokban igen jelentékeny szempont, eltekintve attól, hogy a trágyatermelés szempontjából is fölülte fontos.

Megfagyott takarmány. Ha kisebb tömeg répa vagy burgonyáról van szó, mely megfagyott, akkor hagyjuk ezen takarmányokat mindaddig a földben, míg azt az időjárás engedi s mindig csak annyit vegyünk ki belőlük, a mennyi etetésre szükséges, mert a földben legjobban áll az ilyen eleség. Megmosás után vagy csak elaprítatnak ezen takarmányok vagy pedig gözöltetnek (pároltatnak) esetleg főzetnek s így adatnak a marháknak. De azt nem lehetne megengedni, hogy egyszerre több napi szükséglet vétessék ki a földből, mert ezen idő alatt az romlásnak indulna. Hol a fagyos takarmány nagy tömege vagy az időjárás kedvezőtlen volta miatt így nem lehet eljárni, akkor más módozathoz kell fordulni, mert a földben nem lehet hosszabb ideig nagyobb kár nélkül tartani a fagyos répat vagy burgonyát. Ha ily burgonyát nem lehet gyorsan szesz vagy keményítőgyárban feldolgozni, hanem

kénytelenek volnánk azt feltakarmanyozas utjan értékesíteni, akkor nem marad más hátra, mint besavanyítás által konzerválni, noha nem lehet tagadni, hogy a vermeség által nagyobb tápérték veszteségnek tesszük azt ki. A már rothadásnak gumós növényeket azonban soha se használjuk takarmány gyanánt, mert ilyen eseség igen megboszulja magát.

A colorádó bogár, melykülönösen Amerika burgonya földjein még mindig nagy károkat okoz, egy ellenséget kapott legújabbban. Az „American Naturalist” című lap közli, hogy Uj-Mexikóban egy bogárra akadtak (collops-ok családjából), mely a colorádó bogár lárváiból él. Hőlezen rovar jelentkezik, ott hamarosan ki van irtva a colorádó bogár. Uj-Mexikóban most nagyban tenyészik a rovar s aztán kibocsátják a burgonya-földekre.

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

SZESZ.

A szeszüzletben e héten is tartott irányzat uralkodott és kielégítő kereslet mellett a szeszarak a legutóbbi zárlatjegyzés szerint zárulnak.

Elkelt **finomított szesz** adózva nagyban 223—223.25 kor., adózatlanul 84.—84.25 kor. míg ellenben kisebb tételek drágábban zárulnak. Másodkézből olcsóbb árban ajánlottak és januári árut.

Denaturált szesz hordóval együtt 73 koronáig kelt nagyban és 73—74 kon. zárul kötésre.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről kontingens nyers szesz 76.50—77.50 kor. flx árban 1.50—2 kor. kelt jegyzésen alól campanyszállításra. Uj termelési idényre tartózkodó az irányzat.

Bpsten a kontingens nyersszesz ára 76.—77.—K.

Budapesti zárlatárak nagyban:

Finomított szesz adózva	223.—223.50 K
Finomított szesz adózatlan	84.—84.50 »
Élesztőszesz adózva	222.50—222.75 »
Élesztőszesz adózatlan	— »
Nyers szesz adózva	221.—221.50 »
Denaturált szesz	73.—73.50 »

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mesterutca, 1912. január 26-án. A székesfővárosi vásárgazdaság jelentése a »Gazdasági Lapok» részére.) Felhozatott a szokott községekből 185 szekér réti

széna, 17 szekér muhar, 12 szekér zsupszalma, 22 szekér alomszalma, 8 szekér takarmányszalma, — egyéb takarmány 10 szekér (luczerna és zabosbüköny stb.), 100 zsák zsecska.

A forgalom közepes. Arak q-ként fillérben a következők: Réti széna 920—1000, muhar 900—1040, zsupszalma 400—480, alomszalma 300—360, takarmányszalma 440—500, tengeriszár —, egyéb takarmány —, zabos-büköny 900—1080, lóhere — luczerna —, köles —, sarju 640—860 szalmaszecska 480—500. Összes kocsiszám 225. Összes suly 270.000 kilogramm.

L I S Z T.

A Lujza s a Király-malom részvénytársaság jegyzései. Dara (griz) —, 0. sz. királyliszt 34.60, 1. sz. lángliszt 33.80, 2. sz. lángliszt 33.20, 3. sz. zsemlyeliszt (kúlna) 32.60, 4. sz. zsemlyeliszt 31.80, 5. sz. kenyérliszt, feh. 31.20, 6. sz. kenyérliszt 30.20, 7. sz. kenyérliszt, közép 29.00, rozsliszt I. 29.00, rozsliszt II. 27.20, rozsliszt III. 22.40, korpa, finom 15.40, korpa, durva 15.40 K mm. Tengerliszt —28—28, tengerikása —30—32 K kg.

Napijelentés a gabonátözsdeiről.

1912. január hó 25-én.

A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza, az októberi és az áprilisi rozs 2—2 fillérrel javult, az áprilisi zab 2 fillérrel gyöngült, a májusi tengeri pedig teljesen változatlan maradt.

Kötetett:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 81.5 kg. 24.40 K, 100 mm. 81 kg. 24.40 K, 1000 mm. 80 kg. 24.40 K, 400 mm. 80.5 kg. 24.40 K, 900 mm. 80.5 kg. 24.40 K, 1400 mm. 80 kg. 24.40 K, 300 mm. 79.5 kg. 24.40 K, 450 mm. 80 kg. 84.40 K, 1000 mm. 80 kg. 24.30 K, 1300 mm. 20 kg. 24.20 K, 200 mm. 80 kg. 24.25 K, 400 mm. 80 kg. 24.30 K, 700 mm. 79.5 kg. 24.26 K.

Fehérmegyei: 100 mm. 79 kg. 23.90 K. **Pestvidéki:** 100 mm. 81 kg. 24.30 K, 100 mm. 81 kg. 24.30 K, 800 mm. 80 kg. 24.20 K, 800 mm. 80 kg. 24.20 K, 150 mm. 80 kg. 24.20 K, 100 mm. 80 kg. 24.10 K, 300 mm. 80 kg. 24.20 K, 600 mm. 80 kg. 24.1 K, 4500 mm. 80 kg. 24.15 K, 250 mm. 7.5 kg. 24.10 K. **Bácskai:** 400 mm. 81 kg. 24.45 K. **Rozs:** 400 mm. 20.05 K, 500 mm. 20.05 K, 300 mm. 20.10 K, 500 mm. 20.10 K, 200 mm. 20.15 K.

Zab: 100 mm. 19.50 K, 100 mm. 19.80 K, 100 mm. 19.90 K, 100 mm. 18.80 K.

Lucerna: 25 mm. 113 K. Az árak 100 kilogrammonként koronák-ban értendők.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza áprilisra	23.68 K
Buza májusra	23.48 »
Áprilisi rozs	20.80 »
Zab áprilisra	19.60 »
Tengeri 1912 májusra	17.50 »

Készáru-tözsde 1912. január hó 25-én.

Fajta	100 kilogramm kőszpénz ára Budapestén		100 kilogramm kőszpénz ára Budapestén	
	Kor.-tól	Kor.-ig	Kor.-tól	Kor.-ig
Buza:				
Tiszavidéki	75	79	23.60	23.95
"	76	80	23.75	24.20
"	77	81	24.05	24.40
"	78	82	—	—
Fehérmegyei	75	79	23.40	23.80
"	76	80	23.65	24.—
"	77	81	23.85	24.20
"	78	82	—	—
Pestvidéki	75	79	23.45	23.85
"	76	80	23.65	24.—
"	77	81	23.90	24.10
"	78	82	—	—
Bánsági	75	79	23.60	23.95
"	76	80	23.75	24.10
"	77	81	—	—
"	78	82	—	—
Bácskai	75	79	23.60	23.95
"	76	80	23.75	24.10
"	77	81	—	—
"	78	82	—	—
Rozs elsőrendű uj			20.35	20.45
középmínőségű (uj)			19.10	20.30
Árpa takarmányáru elsőrendű			19.40	19.80
másodrendű			18.80	19.10
Köles			—	—
Zab elsőrendű (uj)			19.75	20.05
középmínőségű (uj)			19.25	19.55
Tengeri belföldi uj			17.70	17.90
román v. bolgár			—	—
Repcekaposza			—	—

Laptulajdonos és főszerkesztő: **ORDÓDY L.**
Felelős szerkesztő: **BUZZI F. GÉZA.**
Társzerkesztő: **FEHÉR ZOLTÁN**

8278. szám.
X—3. 1912.

Árverési hirdetmény.

A mezőhegyesi m. kir. ménesbirtokon termelt **160 métermázsa czirokszakál** és a mezőgazdasági répa szeszgyárakban előállított **1000 hektoliter kontingens finomított szesz** eladása czéljából

1912. évi február hó 20-án délelőtt 11 órakor

a mezőhegyesi m. kir. ménesbirtok igazgatóságának hivatalos helyiségében zárt írásbeli ajánlatok a alapján nyilvános versenytárgyalás fog tartani.

Ajánlattevők felhivatnak, hogy az egy koronás bélyeggel és a részletes feltételekben kitüntetett bánatpénzzel ellátott, sajátkezűleg aláírt ajánlataikat, legkésőbb 1912. évi február hó 20-án délelőtt 11 óráig a mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtok igazgatóságánál nyujtsák be, később érkező ajánlatok figyelembe vételni nem fognak.

Ajánlatok az eladásra bocsátott szesznel nemcsak az egész mennyiségre, hanem annak részletére is tehetők. A részletes feltételeket tartalmazó nyomtatványok a vezetésem alatt álló miniszteriumban a gazdasági főigazgatónál, valamint a mezőhegyesi ménesbirtok igazgatóságánál megszerezhetők és kívánatra megküldetnek.

Budapest, 1912. január 17.

M. kir. földmívelésügyi miniszter.

M e g h í v ó

a **Budapesti takarékpénztár és országos zálogkölcson részvénytársaság** részvényeseinek 1912. évi február hó 3-án, szombaton, délelőtt 11 órakor a takarékpénztár I. emeleti üléstermében VI., Andrassy-ut 5. sz.) tartandó

XIX-ik rendes évi közgyűlésére.

Napirend: 1. Az igazgatóság jelentése. 2. A zárszámadások előterjesztése és a felügyelőbizottság jelentése. 3. A mérleg megállapítása és a fölmentvény iránti intézkedés. 4. A nyereség hováfordítása iránti határozathozatal. 5. A felügyelőbizottság tagjainak váasztása és a bizottság tiszteletdíjának megállapítása. 6. A választmány kiegészítése. Budapest, 1912. évi január hó 25-én.

Az igazgatóság. Azon t. c. részvényesek kik ezen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, fölkéretnek, hogy nevükre irt részvényeiket az alapszabályok 20. §-a értelmében legkésőbb 1912. január 31 ig Budapestten a társaság főpénztáránál (VI. Andrassy-ut 5. sz.) vagy Triesztben a Filiale der k. k. priv. Oesterreichischen Credit-Anstalt für Handel und Gewerbe pénztáránál letenni sziveskedjenek, hol a letett részvényekről elismervényt nyernek, mely igazolási jegyül szolgál a közgyűlésen való részvételre.

A közgyűlésen az alapszabályok 16. §-a szerint a részvényesek az általuk letett minden öt darab részvény után egy-egy szavazatra jogosultak, azonban 30 szavazatnál többet sem saját, sem megbízójának nevében, sem mindkét minőségben együtt senki sem gyakorolhat. A mérleg valamint a felügyelőbizottság jelentése a letéteményezési helyeken a t. részvényesek rendelkezésére áll.

Körösta, Canadai nyárfa,

Jegyenye nyárfa' 3—4—5 évesek, szépek, erősek, száza 40—60—80 korona. Diszbokrok 100,000 darab 25 fajban, száza 20 korona, ezre 180 korona.

KREBS ZOLTÁN SZARVAS.

A Pusztai Újnapi uradalom

(u. p. Nagykanizsa) többszörösen első díjakkal kitüntetett tenyésztéseiből ajánl jól tejlő anyaktól származó

elsőrendű telivér simmenthali bikákat, westfaliai, nagyfehér York-hire és telivér göndörszörű Lincoln

sertésenyésztéseiből kan- és koczamalacokat. Előjegyzések három hónapos orbáncz ellen ojtott malacokra, tavaszi szállításra a nagy kereslet folytán már most elfogadtatnak. A telivér göndörszörű Lincoln malacok ára darabonként 300 korona, a westfaliai és Lincoln kereszterésekre, amelyek a telivér göndörszörű Lincoln-tól alig különbözhetnek meg és a mangalicza nemestítésére szintén kiválóan ajánlhatók, darabonként 180 korona. A tenyészetek megtekintése szivesen engedélyeztetik.

Földbirtokos es ügyvéd

ősnemes családból, 34 éves, 550 hold tehermentes földbirtokkal, nőül venne szintén nemes családból származó keresztény urleányt 150—200 hold vagyonnal. Ajánlatok „Földbirtokos 34” jelígre, Budapest, főposta restante küldendők.

SIMON PÁL-féle

Hotel **Páris** Szálloda

Budapest,

Váci-körut 25. sz.

Kényelmesen berendezett szálloda. — Szoba árak 3 koronától felfelé villanyvilágítással és kiszolgálással. — Ujjonnan átala itott, kitűnő vendéglő és kávéházzal. — Földszinten söröcsarnok és „Bacchus” pince. — Előnyös árak.

Alcsuthi tengeri vetőmag eladó.

Bővebbet gróf Stubenberg József székelyhídi uradalma.

Préselt

buzaszalmát

és

zabszalmát

szállít elsőrendű minőségben és legolcsóbban

Ehrenreich Béla

Zombor.

Lovak nehéz lélekzetvétele,

kronikus köhögése és katarusa, kemény tüszőgőge és a lóakony gyógyítható. Díjtalan felvilágosítás nyerhető a legújabb eredményes gyógyeljárásról az inpók és a csülök bénaságot illetőleg.

Löwen Apotheke Dresden 116.

Importált elsőrendű eredeti belgiai ardenni fedezőmének és anyakanczák

állanak eladásra:

R. & S. MENZELES WIEN,
III., Ditrichgasse 4.

Polgár Sándor

m. kir. szabadalmat nyert orvosi mű- és kötszerész
Budapest, VII., Erzsébet-Körút 50. sz.

Legelőnyösebben beszerezhető orvosi, sebészi és betegápolási eszközök. Gummiárúk, Suspensorium, irrigator fecskendők stb., legújabb találmányu cs. és kir. szabadalmazott Polgár-féle sérvkötők, has- és köldökötők. — Valódi francia különlegességek (ovszerek). — Részletes képes árjegyzék ingyen és bérmentve, csak megadandó, mily tárgy szükséges.

Utánzás ellen védve
16302. sz. a.

(Fenti címre ügyelni tessenek.)

KLISÉKET

MINDENMŰ NYOMTATVANYOKHOZ
SZÉP ÉS TISZTA KIVITELBEN
PONTOSAN ÉS OLCSÓN
KÉSZIT
KOBLINGER GYULA
PHOTOCINNOGRAFIAI MŰINTÉZETE
BUDAPEST
VII. CSENCERI UT. 22.
VIDÉKI MEGRENDELÉSEK IS PONTOSAN
ESZKÖZÖLTETNEK.

Takarmányrépamag.

A Cserhádi tanár által meghonosított, bőtermő későig eltartható

óvári répamag

kapható:

GR. TELEKY ARVÉD

uradalmában
posta: **KONCZA.**

Magburgonya eladó,

Professor Woltmann-féle első után'ermés, az elmúlt évben a peroroszporának valamint a levélfodrosodásnak ellentállott, kézzel válogatva, földmentesen szállít 10 q feletti mennyiségben ab Zalabéri állomás: **Uradalmi intézőség, Mikosd, posta: Mikosdpuszta (Vas megye)** hol bővebb felvilágosítás nyerhető.

Tölgyfa-szőlőkarót

2.00 méter hosszú, hasított, száraz, Mesztergyó (Somogy- és Kehida-Kustány, Zalamegye) vasutállomásokról szállít:

Ungár Dezső
BUDAPEST. V. Nádor-utca 30

Saját gazdaságainkban termett elsőrendű tavaszi búzát (TRITICUM DURUM)

ajánlunk tavaszi vetésre, Kozama 1911-ben kat. holdanként 1800 kg. ára **28 kor.** 100 kg.-ként, helyt, Hatvan, míg a készlet tart. Zsákok és pénzküldemények a

HATVANI CZUKORGYÁRNAK, Hatvan
czimzendők.

Lópokróc előnyárajánlat!

Legkisebb szükségletnél is gyári áron!

Hogy sikerrel küzdhessünk a külföldi verseny ellen, közvetlen a fogyasztókkal óhajtunk összeköttetésbe lépni. Áraink még kisebb vételeknél nem létezett alacsonyága és árunk elsőrendű kiváló jósága reményleni engedi, hogy a hazafias gazdaközöniséget állandó vevőinknek nyerjük meg. **Hogy ezt elérhessük, bármely posta- vagy vasutállomásra már két darab próbamegrendelést is bérmentve szállítunk.**

Áraink: Elsőrendű, nehéz téli uradalmi gyapjupokrócok
1. sz. legjobb minőségű, 220 cm. hosszú, 175 cm széles, ára 5 frt 50 kr.
2. sz. legjobb minőségű, 200 cm. hosszú, 165 cm. széles, ára 4 frt 75 kr.
3. sz. legjobb minőségű, 180 cm. hosszú, 145 cm. széles, ára 4 frt
darabonként, minden kívánt színárnyalatban.

Rendelések a bérkezés napján a legpontosabban eszközöltetnek.

Ilyen minőségben és méretben ezen árért egyetlen bel- vagy külföldi cég nem szállíthat.

Megrendelési cím:

„SOHR“ Magyar Lópokróc Szétküldési Telepe, Somogysszill.

Eredeti Hanna vetőárpát

a párisi kiállításon „Grand Prix“-vel kitüntetve, megvételre ajánlja Kubicek Ferenc földbirtokos, Cellechovitz, Prossnitz mellett Morvaországban,

A Heller-féle „KING“ gyorsmeszelő és fertőtlenítő gép, az esetmunka 20-szorosát teljesíti.

Gyártók azonkívül:

PITTORE ÉS TRIUMPH nevű gyorsmeszelőt is.

Meszelőm szivattyui azonnal kicserélhető golyós szelepekkel vannak ellátva, tehát nincsen eldugulás, nincsen piszkálás. Meszelőm ára (teljes felszereléssel és gyümölcsfák permetezésére alkalmas két- vagy háromágú (szóróval) 60 koronától 320 koronáig.

IG. HELLER BÉCS, II., Prater Schrotzbergstrasse 1.
Kérjenek leírást. Képviselek kerestetnek

Legnagyobb megtakarítás időben, pénzben és anyagban!

A „King“ kiváló gyorsmeszelő- és fertőtlenítőgép sokoldalú használhatósága miatt **egy mezőgazdaságban sem nélkülözhető.** A szivattyuk teljesen tömör sárgarézből készülnek, javítások majdnem teljesen kizártak. „King“ tömlővezetékekkel **többet teljesít, mint 20 ember ecsettel** és mindenféle állványozást és előmunkálatot feleslegessé tesz. Ezen gép egy nap alatt kifizetődik.

Vetéshez

elsőrendű **bükkönyt, zabot** és prima arankamentes **luczernát** ajánl:

HERZMAN BERTALAN cég
Budapest, V., Perczel Mór-utca 4. szám.

Alagsóvezést, nyíltesatornázást, töltésépítést, halastóépítést,

Bolgár-rendszerű konyhakertészeti öntözési berendezését a legelőbb és legrövidebb idő alatt, tervszerinti kivitelét

elvállalja: **KOVÁCS ANDRÁS** végzett vízmester és ökl. műkertes. Kulturmérnökségtől hosszabb gyakorlat.

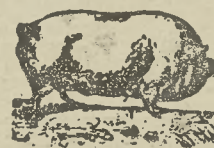
ALSÓELEFÁNT, Nyitra megye czimzendők. : :

Sovány és malacz sertéseket

legmagasabb napi áron értékesít:
Wolf Aladár, Győr.

Sertés-eladások és vételek

legjobban és legpontosabban eszközöltetnek, úgy sovány, mint hizott állapotban.

URL REZSŐ

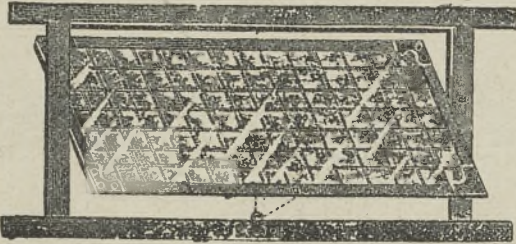
sertésbizományosnál
Budapest, VIII., Népszínház-utca 22.
(Polgári szerződés bérpalota.)

Telefon 97—05 interurban. — Felvilágosítással készséggel szolgál.

HERKULES IDOMVASABLAK

Sodronyüveges istállóablak.

Mindenneműkertészeti és gazdasági építkezésekről szakszerű költségvetésekkel készséggel szolgálunk. Mindennemű vasszerkezeti munkákat elvállal és elkészít!

FARKAS ÉS TÁRSA

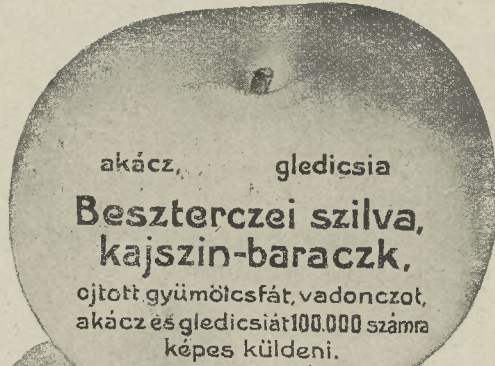
vasszerkezeti gyára

BUDAPEST, VI., LEHEL-U. 8.

Telefon 82-70. — Kérjen ingyen árjegyzéket.

HERKULES IDOMVASABLAK

HERKULES IDOMVASABLAK

akác, gledicsia

**Beszterczei szilva,
kajszin-baraczk,**

ojtott gyümölcsfát, vadonczot,
akác és gledicsiát 100.000 számra
képes küldeni.

*Unghváry László faiskolája
Czegléd.*

Oesterreichische landw. Verkaufsvermittlung Gesellschaft m. b. H. Wien, III., Grossmarkthalle V. ajánlkozik mindentéle fajta friss

gyümölcs és főzelék

bizományi árúk legelőnyösebb eladására. Nagy raktárhelyiségek vágányösszeköttetéssel. Árverések rendezése.

Tűzálló kaszák minden nagyságban, kézi vaskazeták uj és használt, 100 pár díszlőszerszám, mell- és kumet, ezüst- és aranydíszítésűek, mindentéle munkaszerszámok, gazdasági pokróczok, lőtakarók, régi és uj esőköpenyegek, halinacszmák, zöld munkás-zubbonyok, mindentéle uniformisok, livrék, férfi-, női- és gyermek-nyergek, régi és uj fegyverek, kardok és puskák, másoló prések, gyeplőszárak, Candage-ok és mindentéle hasonló szerszámok olcsóbban, mint bárhol karhatók. **Wien, IX., Trödlerhalle 105.** Telefon 20745. — A küldemény utánvétellel eszközöltetik. — Nem alkalmas tárgy kicseréltek. — Az államtisztviselők szállítója. — Kérem ügyelni a 105. számra.

A Mac LAREN

mely a mezőhegyesi nemzetközi ekeversenyen első díjat nyert

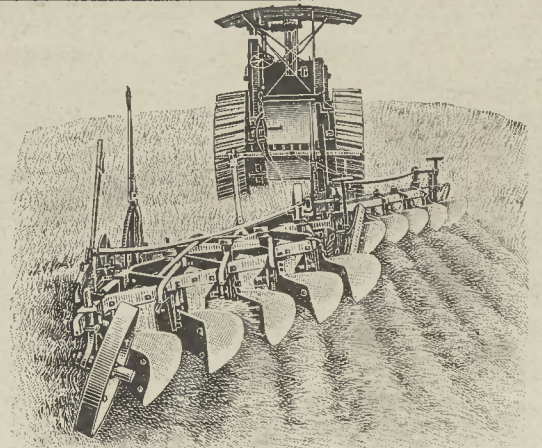
legideálisabb magajáró gőzeke.

Egyszerű kezelés, elsőrendű anyag, szolid munka. Az eddigi tapasztalatok szerint napi teljesítőképessége 18—35 hold, szénfogyasztása 50—70 kg., üzemköltsége 5—7.50 kor. holdanként.

Vezérképviselet:

FLEISCHL SAMU cégnél, **Budapest, V., Szabadság-tér 16. szám.**

Nagyszámu vevők névsora az ország minden vidékéről megtudható fenti vezérképviselettől, ki árajánlattal, felvilágosítással szívesen szolgál.

Termeljünk többet!!

Ha kukoriczatermelésének jövedelmét tetemesen fokozni óhajtja, rendezkedjék be a kitünően bevált, gépüzemű **amerikai rendszerre**. Vesse kukoriczáját az

„Avery Junior Planter“

precíziós négyzetültetővel, művelje az

„Avery Junior Weeder“

rugalmas fogu gyomirtó és porhanyító géppel s a fejlődés későbbi időszakában az

Avery Junior Cultivator

kapálógéppel.

Tetemes mag- és munkamegtakarítás, a kézierő teljes kiküszöbölése és fél költség mellett dupla termést fog elérni.

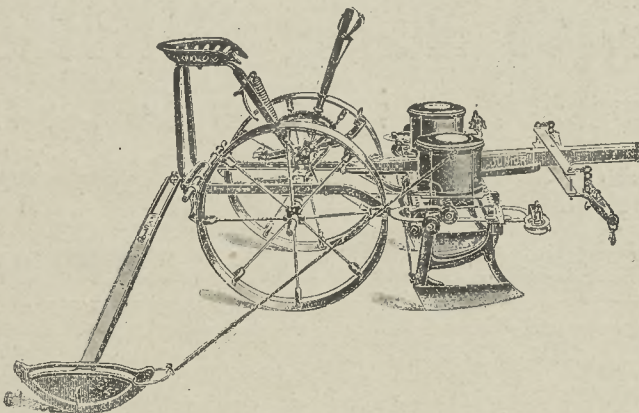
Fenti eszközök kizárólag cégünknel kaphatók.

Kérjen ismertető leírást.

Bächer Rudolf, Melichár Ferencz.

Magyarországi vezérképviseelő:

SZÜCS ZSIGMOND, Budapest, VI., Nagymező-u. 68.

PROPPER SAMU

mezőgazdasági gépüzletében

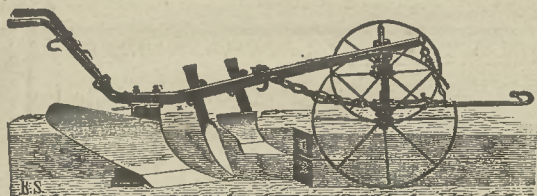
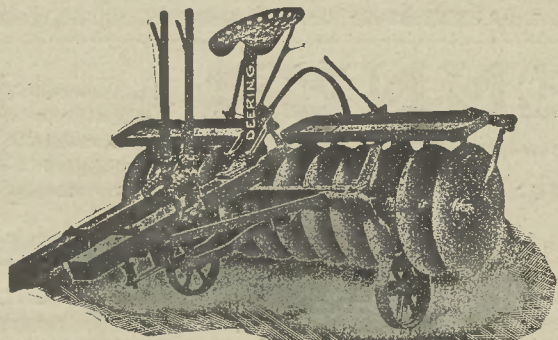
Budapest, V., Váci-körút 52. sz.

nagy választékban és előnyös árakon kaphatók: lényeges javításokkal ellátott

Deering-féle eredeti amerikai aratógépek, gyűjtőgépek, fűkaszalógépek és

tárcsásboronák

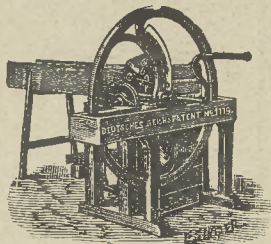
legkitünőbb minőségben, továbbá a valódi „Sack“-féle

Valódi SACK-féle aczéleke.

nemkülönben legkitünőbb szecskavágó- és répavágógépek, eredeti amerikai „Ohio“ kukorica szántógépek (Schredder), Kayser-féle gabona-centrifugák, „Apollo“ meszelő- és permetezőgépek, szalmakötélfonógépek és mindenféle egyéb legelsőrendű gépek és eszközök.

ekék, vetőgépek, grubberek, boronák, valamint kitünő szőlőművelési eszközök, ugyancsak javított eredeti „Westfalia“ műtrágyaszórógépek,

Magyarországi kizárólagos képviselő: **HALÁSZ M. JÓZSEF, NAGYSOMKUT.**
MEGVAN

a vidék legideálisabb, legolcsóbb és legszebb világítása a fehérfényű **„GEG“ szab. szárazlámpa.**
50 gyertyafényű világítás óránként 2 fillér.
Bárhol használható!

Egyszerű, könnyen kezelhető, nem robban, nem füstöl, nem kormoz, teljesen szagtalan. Nincs kanóca, nem kell többé petroleum. Elalszik, ha feldül, vagy ha véletlenül leütik.

Árnyék és felvilágosítás ingyen!

Kwizda Ferencz János az osztrák-magyar csász. és kir., a román királyi és bolgár királyi udvaroknak állatgyógyászati cikkekben való szállítója, kerületi gyógyszerész Korneuburg-ban, Wien mellett.

KWIZDA-féle RESTITUTIONSFLUID
mosóvíz lovak számára.
Egy üveg ára K 2.80.

Az udvari istállóban és versenystállóban 50 év óta használatos, mint kitünő erősítő szer nagyobb munka végzése előtt és után, ingyuladásoknál stb. Trainingben nélkülözhetetlen.

Főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapest, VI., Király-utca 12. sz. VI., Andrassy-ut 26. sz.

Az I. H. C. amerikai BENZIN MAGÁNJÁRÓ (TRACTOR)

a legolcsóbb szántógép, mely 20, 25 és 45 tényleges lóerőben készül.
20 HP tractor 3—4 vasu
25 HP tractor 4—5 vasu
45 HP tractor 7—8 vasu

amerikai ekével a legideálisabb szántógép.

Számos garnitúra már két év óta működik Magyarországon és mindenhol kitünően bevált. Benzínmagánjárónk a legalkalmasabb gép szántásra, cséplésre és nehéz terhek vontatására.

25 lóerős benzínmagánjáró 4 vasu ekével nehéz magyar talajban.

A szántási üzemeltetés holdanként a minimumra redukálódik. Biztos üzem! Szén- és vízfűvelés feleslegessé vált.

Referenciákkal és ajánlással szívesen szolgál:

INTERNATIONAL HARVESTER COMP. OF AMERICA

BUDAPEST, V. KER., VÁCZI-UT 98. SZÁM.

Új és egyszer használt zsákok, ponyvák, kölcsön és eladás. Gazdasági lótakarók kartellen kívül.

Távirat: **NAGEL ADOLF** Budapest, V., Arany János-utcza 10. Telefon: **35-92.**
NAGELA.

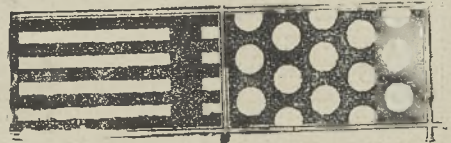
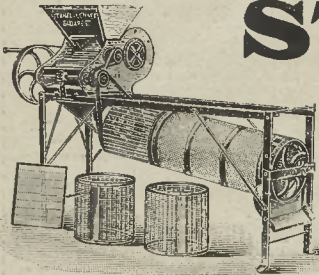
STAHEL és LENNER

Trieur- és lemezlyukasztó-gyár

BUDAPEST, VI., Angyalföld, Országbiró-u. 44-46.

Ajánljuk **TRIEURJEINKET** és **OSZTÁLYOZÓ GEPEINKET** gabona és hüvelyesek tisztítására és osztályozására.

TÖREKROSTAK és mindenfajta **LEMEZROSTA** gőzeséplőgépek számára

KNUTH KÁROLY

mérnök és gyáros.

Gyár és iroda:

Budapest, VII., Garay-utcza 6-8. sz.

Elvállal: Központi-, víz-, lég- és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, clozetek, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb., nemkülönben kőszén-, olaj- és petróleum-váladákból nyert gázok értékesítését célzó készülékek létesítését, városok, indóházak, nagyobb épületek és gyárak számára.

Tervek, költségvetések, jövedelem előirányzatok gyorsan készíttetnek.

Legjobb minőségű kőanyag-csövek raktáron.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVÜ ÓRAÜZLETE.

Alapítva 1847.

Brauswetter Janos
Szeged

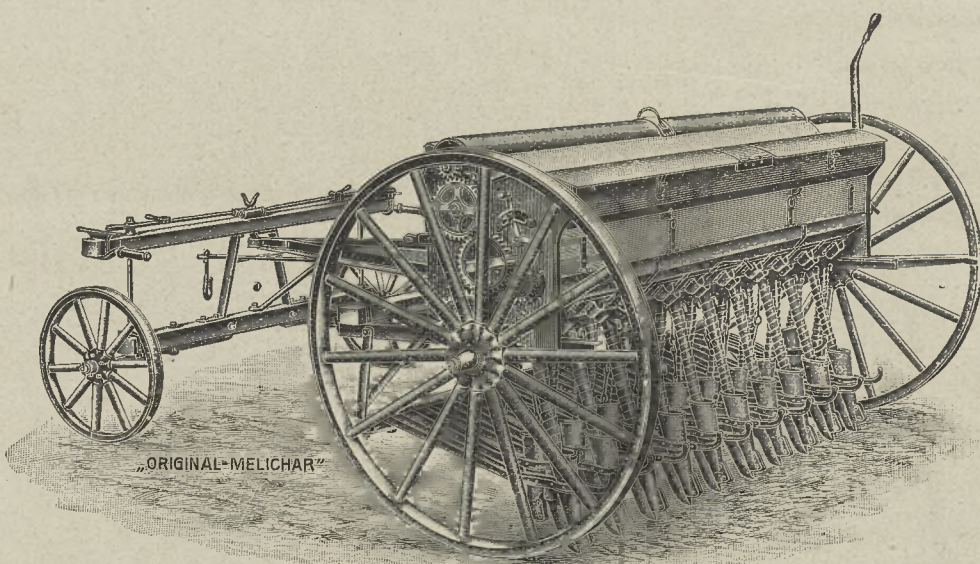
ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓTÁLLÁSSAL
RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöltenek.

A legegyszerűbb, legtökéletesebb és legmegbízhatóbb **sortrágyázásra** berendezett egytetemes vetőgép az

eredeti Melichar gyártmányu „IMPERATOR“

mely egy és ugyanazon vetőcsoroszlyán át veti a magot és műtrágyát. Az **IMPERATOR** vetőszerkezete azonos a világ-
UNICUM DRILL vetőszerkezetével, mely minden magféléseget tetszés szerinti mennyiségben a legideálisabb elosztással vet el és az **IMPERATOR** műtrágyaszóró ké-

szüléke bármely műtrágyaféleséget még csomós állapotban és nyirkos időjárás mellett is kifogástalan egyenletességgel hint el. Az **IMPERATOR**-nál a csövek eldugulása és ebből kifolyólag hibás vetés nem fordulhat elő. A Melichar név valamely vetőgépen egyértelmű a legmesszebb menő .. garanciával. ..

Több mint 50.000 Melichar vetőgép áll használatban.

Ne vegyen gyarló utánzatot, mikor csaknem ugyanazon árért eredeti Melichar-féle vetőgépet kaphat!

MELICHAR FERENCZ vetőgép és műtrágyaszórókészülékek gyára

magyarországi vezérképviselte:

SZÜCS ZSIGMOND Budapest, VI., Nagymező-utcza 68.